

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.)

XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márc. 6-án.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kétrátok nem adóznak vissza.	Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Felolós szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadótalajdonos: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr Nyilttér soronkint 50 kr. Többzéri hirdetéseknel engedmény
---	---	---	---	---

A főrendek kötelessége.

— A felekezénelküliség és a recepció harmadik tárgyalása előtt. —

Ha volt pillanat, melyben a főrendek tárgyalása és szavazata nyomtatékkal birt: úgy az a jelen pillanat.

A szabadelvű párt határozottan, szenvedélyesen hadat üzent a katolicizmusnak. Közgei ellenséges, gyűlöletes modorban, megvetőleg, lealázólag tüzelik fel ellene a szenvedélyeket. Most már nemcsak a liberális egyházpolitika, a kötelező polgári házasság és a vallás szabad gyakorlata a vallástalanság törvényesítésével és nemcsak mindaz bevallott célja a liberális mozgalmaknak, a mi a katolicizmus hitelvél mindebben ellenkezik, hanem maga az egyház hierarchikus szervezete, tekintélye, jogosult szabadsága van megtámadva.

A pápai nuncius egyszerű megjelenése ezen ország földjén, tisztán egyházi jellegű és méltóságának megfelelő fellépése az ország önállóságán ejtett sérelemnek jelezte és azóta a liberális sajtóban a katolicizmus szervezete jogosultságát megtámadó és közgeit lealázó agitáció folyik.

A katolicizmust a pspaságtól elszakítani, a katolikus igazságot az ima és lelkiismeret rejtélyes mélységébe visszazoritani, észbe, szivbe és kedélybe fojtani a kereszténység igazságának a világot kiengesztelő és szellemileg az életre kiható küldetésének megtagadása nélkül nem lehet.

Már pedig idáig jutottunk.

Egy néppárti szerény képviselő megjelenése, néhány választás alkalmával való fellépése a kormányon levő liberális pártnál és szövetségeseinél a legszenvedélyesebb, megsemmisítést követelő ellenzésre talált.

Ma még csak a korona állandó felsége alatt mulékony pártszervezetek,

változó többségek kormánya áll ezen mozgalom élén, és ez a párturalom ma már a koronának az egyházellenes akcióba való sodortatását tüzte ki céljaul.

Maga a 67-es kiegyezés, ezen ország alaptörvényei támadtatnak meg, mert a fő nem a haza érdeke, nem a trón védelme, nem a vallás istápolása, nem a társadalmi rend fenntartása, hanem az, hogy az önző liberális pártérdekeknek szolgáljon minden.

Ezt az áramlatot megállítani, a katolikusoknak polgári szabadságát megvédeni, megőrizni: ez is egyik célja és nem legkisebb feladata a főrendiház egyházpolitikai ellenzékének. És a mi legbuzgóbb óhajtásunk, a kereszténység imája környezi a főrendi ellenzék e feladat teljesítésében, mert a mi a katolicizmus ellen irányoztatik, az szükségképen az egész kereszténységet is fenyegeti.

A mi küzdelmünk a vallásosság küzdelme a vallástalanság ellen, a konzervativizmusé a disszolúció ellen, a tekintély és rendé a zabolátlanság és végső konzekvenciáiban a felforgatás ellen.

Zichy Nándor gróf.

— A főrendiház tagjait bizalommal kérjük, jelenjenek meg minél számasabbban a jövő heti ülésen, melyek az aktuális politika irányításában döntő határozatok hozatalára vannak hivatva. Minden szavazatra szükségünk van, ne hogy ismét elnöki szavazattal fogadtassanak el a gonosz javaslatok. A kormány-párt egyetlen új szavazatot sem tud hozni, míg a mi táborunknak majdnem száz szónyi többsége volna, ha főuraink mind megjelenének. A mai izgalmas politikai bonyodalmak közt csak a főrendek szavazata adhatja meg a helyes irányt a kibontakozásra. Ezért ismételtül kérjük elvbarátainkat, hogy teljes erővel és teljes számmal jelenjenek meg a szabad vallástalanság és az állam nevében tervezett ország-zaidósítás (recepció) megdön-

tésére. A „M. Á.“ e buzdító soraihoz még néhány szót kell fűznünk. Tegnap, máj. 10-én volt egy esztendeje, hogy a főrendiház 139 szóval 118 ellenében, tehát 21 szótöbbséggel elvetette a polgári házasságot. Azóta a kormány machinációinak sikerült ezt a többséget csekély kisebbséggé változtatni, de a főrendi ellenzék nyomában rá újra összeszedte magát és kétszer egymásután leszavazta a felekezénelküliséget és a recepciót. Hiszik és reméljük, hogy a kath. főrendek felbuzdulva az egy év eltelt adott példán, a jövő héten tömött sorokban fognak megjelenni a főrendiház termében és újra leszavazni a javaslatokat — ez uton is elégtételt nyujtva a kormány által inzultált katolicizmusnak és a nunciusnak.

Elégtételt a nunciusnak!

(b. f.) Kálnoky gróf megkapta az elégtételt és ezért maradni fog, bármit mesélnek is közeli visszalépéséről a liberális lapok. Bánffy báró is megkapta a magáét és ezért demissziója már csak napok kérdése, bármennyire támogatja is a koronával szemben a szabadkőműves zsidó sajtó. E két ténynyel szemben örömmel konstatáljuk, hogy immár megindult a mozgalom az iránt, hogy Agliardi nuncius is fényes elégtételtben részesüljön azon hallatlanul durva inzultusokért, melyekkel Bánffy báró őt és általa a szentszéket, a katolikus egyházat illette. A kuria már is megkapta az elégtételt, egyrészt az által, hogy Kálnoky gróf Bánfyék s a liberális sajtó egyre szenvedélyesebb követelése dacára sem küldi Rómába azt a bizonyos jegyzéket Agliardi ellen, másrészt pedig az által, hogy — mint azt már jelentettük — Revertera gróf vatikáni nagykövetség személyesen jelent meg a Vatikánban és felsőbb meghagyásból dezavualta Bánffy báró botor kirohanását. Mert utóvégre is hiába lármáznak, hiába fantazizálnak a zaidólapok a magyar állam önállóságának s a miniszterelnök tekintélyének megvédéséről: a minék az egész odiozus ügyben győznie kell, az az igazság. Hogy Bánffy báró nem győz, nem győzhet, az az ő baja, és mert Agliardiiban arcul ütötte Bánffy a jogot és igazságot, a

katholikus egyházat: ezért a nunciának mindenképen elégtétel kell.

Ausztriában már megindult ez irányban a mozgalom. Ausztria hitű katolikusi indították meg s a mozgalom élén a legfényesebb nevekkkel találkozunk. *Egy perczig sem kételkedünk abban, hogy Magyarország katolikusi is megfogják találni a módját annak, hogy méltó kifejezést adjanak afölötti megbobránkozásuknak, hogy a hallatlan sértés épen magyar földön követeltet el a nunciáson.* Táviratok, a katolikus körökben és előkelőségek házaiban kiteendő aláírási ívek stb. állanak a célből rendelkezésre s mi azt hisszük, hogy hitfeleink tömegesen fognak ily módon tüntetni az igazságtalanul meghurcolt nunciust mellett.

A bécsi nunciatura palotáját szerda óta tömegesen keresik föl a katolikusok rangkülönbség nélkül. A tüntetéshez a kath. főnevezés is csatlakozott, a kik közül eddig a Lichtenstein, Clary, Windischgraetz és Paar hercegek feleségeikkel, Czerain, Horrach-Kinsky és Hoyos grófok nejeikkel, Schönborn-Czernin grófnő, az osztrák igazságügyminiszter neje, Gruscha bíboros-hercegek, Angerer érsek, számos képviselő stb. személyesen látogatták meg a nunciust.

A palotában kitett ivre százával jegyzik neveiket a látogatók. Többek közt: Hohanlohe Klodvig herceg, Wieninger József a bécsi kereskedők kongregációja nevében, P. Kolb Viktor S. J., Negri lovag kanonok, Troll lovag képviselő, Weisz Károly udvari káplán, Bosnjak Károly (Zágráb), Lippe gróf kanonok, Trabert Adám író, Berger Vilmos báró, az alsó-ausztriai katolikus hazafias népegyesület, Reunion kath. társaskör, Strachwitz Frigyes gróf, Vittinghoff-Schell báró, Morsey báró képviselő, Belopotocky Kálmán tábori püspök, Karlon prelátus képviselő, Clary Károly herceg, Chorinsky Károly gróf tartományi törvényszéki elnök és neje Salm Felice

grófnő, Sehnabl Károly udvari káplán, Lichtenstein Alajos herceg, Kohler János képviselő, Zamoyski Jenő gróf (Abalészta Nyitra mellett), Laurin, Horni és Kruckl prelátusok, Dollhammer, Hagenhofer és Zehetmayer képviselők, stb.

A helyzet.

(—z—c) A helyzetben a legutóbbi napokban nem állott be lényeges változás. A király ezen közben Polában járt és jelen volt a „Monarch” új hadihajó vízre eresztési ünnepélyénél, melyen a magyar kormány tagjai távollétükkel tündököltek, kivéve Jósika Samu báró ő felsége személye körüli minisztert, ki azonban nem mint a magyar kormány képviselője szerepelt az ünnepélyen, hanem mint a kormány laurbursche-je hírül hozta a felségnek, hogy a Kálnokyhoz intézett legfelsőbb kézirat után most már Bánffyknak is kellene ilyen meleg-hangu kézirat s azonfelül az is kellene neki, hogy a nunciust „illetéktelen beavatkozásáról” szóló bizonyos jegyzék most már haladéktalanul küldessék a Vatikánhoz, mert ha nem, a kormány lemond, a szabad-elpárt ellenzékbe lép át s aztán lássa a király, miképen tud boldogulni a király is, az ország is, az egész világ is a magyar liberálisok nélkül. Szó a mi szó, Bánffyk remekül játszá a „verfluchter Karl”-t, és sajtójuk szörnyű erővel üti a dobát, hogy így, meg úgy, majd megmutatjuk mi annak a Bécsnek, hogy nem jó velünk kikezdeni.

Denique, a király holnap visszaérkezik Bécsbe, s akkor újra kezdődik, illetőleg folytatódik a válság, t. i. Bánffyk válsága. A miniszterelnök holnap, vagy hétfőn újra átlépi a Rubikont, pardon, a Lajtát, (hallomás szerint ezuttal magával viszi frakkját) s most istenigazában kifogja mondani a

nagy szót: Aut Caesar, aut erdélyi . . . földműves. Nem akarunk jóslatokba becsátkozni, hanem csak egy régi, de jó zsidó viceet alkalmazunk Bánffyra. A zsidó házáló belép egy szolid kereskedő boltjába s arrogáns hangon kínálgatja rossz áruját. A kereskedő egy ideig türelmesen hallgatja s aztán szeliden figyelmezteti, hagyja el már a boltot. De a házáló azon Schlesingererek közé tartozik, a kik nem hagyják magukat és folytatja a kínálgatást. Végre is a kereskedő kifogy türelméből és ki-dobja a házálót. Mikor a házáló már künn hever az utcán, visszafordul az ajtóban álló kereskedőhöz:

— Mondja csak, trófából vagy komolyan dobott ki?

— Egészen komolyan.

— No, ez a maga szerencséje, mert én ilyen tréfát nem értek.

Helfi Ignác interpellációja.

A képviselőház tegnapi ülésén a szélsőbaloldali Helfi Ignác interpellációt intézett Bánffy báróhoz a nunciust magyarországi útja ügyében. Bánffy báró rögtön válaszolt és válaszával viharos derűtséget keltett. Helfi interpellációja már csak abból a szempontból is érdekes, mert megmutatja, hogy néha a kath. egyház és az igazság ellenségeinek is vannak lucida intervallái, mert Helfi, bár titkos barátja a kormánynak, mégis konstataulta, hogy Bánffy bárónak Apponyi gróf interpellációjára adott válasza nem tekinthető szatiszfakciónak és hogy Kálnoky grófnak volt annyi férfias bátorság, hogy a konfliktus kitörése után rögtön ő felsége rendelkezésére becsátotta állását, a magyar kormány tagjai pedig ezt nem tették, mert Tisza Kálmán hagyományához híven görcsösen ragaszkodnak társaikhoz.

Helfi interpellációjának kivonatát a következőkben adjuk:

Helfi szerint az egész konfliktus eddigi fejleménye nagy megaláztatása a kormánynak és közvetve Magyarországnak. Ezt a törvényhozás hallgatagon nem tűrheti (Helyeslés a jobb és szélső-

TÁRCA.

A legdrágább könyv.

— A „Fejérmegyei Napló” eredeti tárcája. —

Írta: *Tigránó.*

Ha poeta volnék, így kezdeném:

Temploba vagyok. Körülöttem hallgatag esend, királyi fény és pompa mindenütt, mely meghat és magasba ragad. Pedig e templomba nem imádkozni jönnek az emberek. E hely a szellemi kincsek pagodája, a hír, dicsőség, halhatatlanság esernoka, melybe, ha én is bekerülhetnék valaha, azt hiszem, ragyogó csillagokat rugnék az örömtől.

De mit tehetek róla, hogy a gondos természet elfelejtett engemet költői hajlamokkal kibélelni?

Itt vagyok tehát a könyvtárban, a szellemi kincsek pagodájában. A mozaik talapzattól föl a magas boltívekig, aranyozott állványokon 80,000 könyvet látok magam előtt. És én tévelyegve járok a felső parkányokig nyúló csigalépcsőkön, a termeket körülfutó bronzerkélyeken, bámulva az emberi szellem nagyságát, az embernek adott parányi isteni szikra csodás hatalmát. Huszonhét ezer indósnak egész életen keresztül összeirt munkája van itt felhalmozva.

Kezembe veszem az ind. Védák: törvénykönyvét és sokáig eltűnök a sok idők futása fölött; megbámulom a pálmalevélre írt Ramayána költemény csodás ákom-bákom-jait; olvasom a Darma-sástra kegyetlen erkölcsi törvényeit a nők megégettéséről és gondolatom visszazáráll a távol India misz-

tikus földére, míg keblemből könnyebbül sóhaj emelkedik ki, hogy nem vagyok Indiában özvegyasszony.

A hindu aerák könyvei mellett a kínai dinasztikák története, különösen a bájos Pan-aei-pan írónak szomorú esete hangol bus elmékedésre és mig Tsonang-isü élénk leírása a teáról feliaat, addig megkapó rajza az ópiumról, szép almokba ringat.

És ezek a könyvek 3000 éves történeteket beszélnek el nekem. Harminc századot ölelt át az emberi szellem s összegyűjtött kincseit előttem látom. Óskori kővesetek bambusnádra, pálmalevélre, elsárgult pergametre írt legregibb okmányok, ritka kéziratok a klasszikus világból, nyomtatványok a betűfeltalálás korából találhatók itt a legnagyobb számban és pompával kiállítva. Nincs az új irodalomnak terméke, mely megjelenése után a legragyogóbb külsővel azonnal be ne szeretetnék.

És mégis . . .

Mily kiélégíthetetlen az emberi szellem! Gulákban vannak felrakva itt a könyvek ezrei és ez még sem elég. Ez a ragyogó pompájú könyvtár hiányos. Hiányzik belőle a legdrágább könyv.

Pedig ez a hiányzó könyv legkedvesebb az emberek előtt. Felvilágosodást szomjazó korunk emberei a kételey és hipotézisek tömkelegében és bizonytalanságai között, egyedül ebből a könyvből merítenek erőt, hitet, megküzdési az étellel. Nem is csoda tehát, ha ábrándos leánykák, epésd meinnyaszonnyok szívesebben olvassák e könyvet, mint a legeszebb költői műveket. Pedig mily egyszerű, szerény megjelenésű e könyv! . . . Könyvtáros alig méltatja figye-

lemre, cenzor pedig soha nem veti magának fáradságot arra, hogy írónjával kihagyjon valamit szövegéből. Legújabb kiadása is a régi egyszerűséggel jelenik meg.

E kedves könyvnek nincs előszava, nincs benne ajánlás a nyájias olvasóhoz, mert szerzője ismeretlen. De tartalmának érdekessége miatt minden művelt nemzet nyelvére le van fordítva, miért is az angol, francia, spanyol és olasz csak ugy hazája nyelvén olvashatja, mint a magyar. Mindenkinek tőrekszik legalább egy példányt szereznie e könyvből s ennek dacára a szalonok asztalain soha nem találkoznak vele. Még az egyszerű favágó is örömmel lapozgatja esendes magányában és lelke megkönnyeb-bül, szívét öröm tölti el. Nem terjed köte-tekre e könyv, csak alig néhány lapra, de talán épen azért olvassa örömmel a szegény is, kinek, ha néha szavakat igérlől is, még sem válna meg e könyvtől.

És ez a legdrágább könyv hiányzik ebből a könyvtárból.

Tévelyegve járnak szemeim a könyvek eserein, de hiába keresem köztük a legdrágábbat. Nincs — nem látom sehol! Pedig mily kínzó vagy gyötör bírása után! Oh — mi boldog is volnék én, ha csak egy példányt is birhatnék e könyvből!

Uraim! Akarják önök tudni ennek a könyvnek címét? Igen? Akkor pszt, csak ugy sugatom meg . . . Igen, — megfogom sugni. E könyv, — de kérem tessek idefigyelni — e könyv, melyet e könyvtárba nem lelek, — e könyv a t a k a r é k p é n s t á r i k ö n y v .

Igen! Ez a k ö n y v e k k ö n y v e , ebben a siralom völgyében, hol nincs más,

halon.) Nem azonosítja Magyarországot Bánffy báróval, de a miniszterelnök méltóságát ő is hivatalva megvédelmezni, mert a ki ezt megsérti, az megsérti Magyarországot is. (Zajos helyeslés a szélsőbalon és jobboldalon.) Röviden reaszumálja az esetet. A nuncius szerinte nem érte be a látogatásokkal, hanem érintkezésbe lépett az „ismert ellenzéki mozgalom” élén álló vezérfrakkal(?), nyilvános beszédeiben kitartó küzdelemre buzdította az „illetéket”, mely küzdelem a király által szentesített egyházi törvények és a még függő javaslatok ellen irányul. A miniszterelnök erre jegyzéket intézett a külügyminiszterhez, de ezzel tulment a törvények engedte kereten, mert a nuncius ügye nem közös ügy, hanem Magyarország „sajátságos ügye”. (?) Erre aztán megjelent a „Pol. Corr.” durva kommuniquéje, mely nemcsak minden jó hazafian (?), de minden tisztességes emberben (!) a felláborodás érzetét ébresztette. A miniszterelnök erre felsiet Bécsbe és 24 óráig nem tud ő felsége eléjutni, pedig állásánál fogva „őga van akármikor a királyhoz menni, mert csak ő tudja megítélni, mikor van erre szükség, nem pedig a király. Ez volt az újabb arculütés. Bánffy végre is kiegyezett Kálnokyval, holott mint Magyarország miniszterelnöke első hivatalos állásának és az ország külön közjogi állásának érvényt szerezni.

Aztán hazajött Bánffy és választ Apponyi interpellációjára felolvasta az ismeretes két jegyzéket. De az nem szatizfakció volt, hanem csak önigazolás (!), a mennyiben kiderült, hogy Kálnoky a miniszterelnök álláspontjára helyezkedett (?). Kálnoky egyáltalában úgy viselkedett, mintha a miniszterelnök fölött állana. De itt még nincs befejezve hosszú sora a megaláztatásoknak. Következett a király legfelsőbb kézírata Kálnokyhoz. Nem tagadja a király azon jogát, hogy saját érzelmeinek adjon kifejezést valaki irányában s hogy az ilyen kéziratokra nem kell miniszteri ellenjegyzés, de a körülmények, melyek között a legfelsőbb kézirat megjelent, a politikai akciónak oly pronounced jellegét kölcsönözött, melyet eltagadni nem lehet. A legfelsőbb kézirat a miniszterelnöknek nem szatizfakciója. Kálnoky fényesen győzött, mert meg volt benne a bátorság az első percben odahagyni állását, míg a mi államférfiaink göröcsösen ragaszkodnak állásaihoz.

Elsmeri a szentszék azon jogát, hogy befolyását a magyarországi katolikusok tisztán lelki ügyeire érvényesítse, de képviselője Magyarországon nem a nuncius, hanem a hercegprímás. Canossába menni nem akarunk! (Bismarck is ugyanezt mondta,

mint köny, sóhaj és panasz, s hol a legnagyobb vigadozás vége is, rendesen katzenjammer.

Ez a könyv a bölcsesség könyve, mely minden tudományt magába foglal.

Ez a dáasz kalendarium, mely alapos utasítást ad arra, hogy miként kell aranyesikókra vadászni.

Ez a botanikus könyv, melyben ezerféle édesfűvek és gyökerek teremnek, mindig virágzó és gyümölcsözők.

Ez a szakácskönyv, melynek könnyen érthető, világos szövege után, a fajánk is készíthet magának dobostortát.

Ez a költeményfüzér, tele csongó rimekkel, melyeknek mindegyikét akár ezüsthussasokra lehetne beváltani. Tele ábrándos románcokkal gyermekeknek: „Aladin bűvös lámpájáról”; leánykáknak: „Ezüstpajzsos lovagról”; ifjaknak: „Aranyhajú királykisasszonyról”.

Ez a bölcs elmélkedések könyve: az élet kenyeréről, dugsgazdag és nyomorult Lázárról, szomorúság vigasztalásáról, kell-e adót fizetni a császárnak vagy nem? Lenni vagy lenni, enni vagy nem enni, stb.

Ez az ifjú házasság könyve: telve rózsafelhőkben uszó légvárakkal, családi békével, vigasztalás és építettséggel a szerelmeknek 3-4 százalékos emlékdésével.

Ez a genealógiája az uralkodóházaknak, illusztrálva arany és ezüstre vésett domborművi arcképekkel.

Ez a társadalmi regény, melyben a hős sohasem vakarja fejét, ha a jövő eseményei elé néz, mert a végkiíjlet és megoldás mindig vigasztaló, lelketnyugtató.

Vannak, a kik azt mondják, a szellem minden, a pénz mit sem ér! Merő hazugság,

de aztán mégis beadtá derekát. Szerk.) Mindezeknél fogva a következő interpellációt intézi a miniszterelnökhöz:

„Hivatkozással a „Politische Correspondenz” című bécsi könyvomatú lap folyó május hó 3-iki számában megjelent félhivatalos kommuniquére, a miniszterelnök ur által e hó 6-án a képviselőházban felolvasott két miniszteri jegyzékre, továbbá a miniszterelnök ur legújabb bécsi utjára és végül a hivatalos „Budapesti Közlöny” folyó hó 8-ik számában közzétett legfelsőbb kézíratra, — kérem először:

1. A pápai nunciusnak magyarországi utazására vonatkozólag a szentszékhez küldendő jegyzék elment-e már a rendeltetési helyére, igen vagy nem? (Helyeslés.) És ettől eltekintve kérem:

2. Összeegyeztethetőnek tartja-e a miniszterelnök ur a saját és a vele szolidáris miniszterársainak méltóságával, hazánk közjogi állásával, hogy a történetek után kormányelnöki állásában továbbra is megmaradjon? (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon. Zaj.)

Bánffy báró erre a következő klaszikus választ adta.

T. Ház! Nem tartom lehetőknek. (?) (Zaj halfelől. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) hogy Helfy Ignác t. képviselő ur által beadott interpellációra ez alkalommal érdemlegesen válaszoljak. Elmondottam már Apponyi Albert grófnak, gondolom hűtőn adott feleletemben, hogy az ügy jelenlegi folyamánai közben részletesen az ügygel nem foglalkozhatom. (!) Ezt kell kijelentem most is azonban hozzátesszem, a mit akkor ismételtelen kijelenttem, hogy ebben a kérdésben elfoglalt álláspontját a kvrmani fenntartja, valamint kötelességének tartja, tekintélyén csorbát ütteni nem engedni. (Derűtség és mozgás a bal- és szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Legközelebb t. Ház, kötelességemnek fogom tartani, . . . (Zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Előnk: Csendet kérek t. Ház! Bánffy Dezős báró miniszterelnök: . . . az interpellációra érdemleges választ adni. Ennyit tartottam csak kijelenteni szükségesnek. (Helyeslés a jobboldalon. Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

A kulissák mögöl.

A bécsi Vaterland egy magyar képviselőtől kapja a következő sorokat:

ne tessék hinni! A világnak uralkodó plánetája a pénz, mint a házasságban a szerelem, státusokban a polgári hűség!

Ez mindenünk, e nélkül nem létezhetünk!

Ezért szenvedünk, ezért fáradunk, ezért irunk, ezért sírunk, élünk, kacagunk, bohózkodunk, szomorkodunk!

Azt mondják, hogy a pénz megvakítja az embert! . . .

Nem igaz! A pénz a világosság nemtője, ki felnyitja szemünket, hogy lássunk mindent. A hol pénz nincs, ott nem láthatni semmit sem. Pénz nélkül nem láthatni operát, balletet, majomeszínházat, panorámat, medvét, kődfátyolképeket és több efféle szívet-lelket nemesítő dolgokat.

Es mindez megvan a takarékpénztári könyvben.

Oh takarékpénztári könyv!

Ha te nem volnál, mi so volnánk, mert el kellene vesznünk a sok betegségben nélkülöd. Te üzd el tőlünk az idegességet, hipokondriát, melancholiát és legjobb recept vagy arra, hogy miként kell vidámnak lenni. Te vagy a legjobb házi gyógyszer az idegbontó családi jelenetek megszüntetésére és emberi elme jobb medecínát nem eszelt még ki a gyöttrő „váltóláz” ellen, mint te vagy!

Te csodálatos talány vagy, melyet az emberiség fele nem tud megfejteni. Te sakkjátszma vagy, melyben néha egy paraszt ad mottót a királynak. Te élet itala vagy, melyre mindnyájan szomjazunk, s a kik jóllaktak belőled, megérezgülnék általad. Szóval, te a legdrágább könyvünk vagy, mert nélkülöd csak születni és meghalni lehet.

Bánffy Dezős az interpellációt és az arra adott választ Tisza és Csáky tanácsa szerint intézte. Az egésznek célja elejétől fogva egy Kálnoky ellen irányuló intrika volt, mert hisz ellenkező esetben lebeszélte volna Bánffy barót, hogy magát e kényes kérdésben meginterpelláltassa. — Először a kálvini: a Gyulát kérték fel az interpelláció megtételére; azonban ő ezt megtagadta és azt a tanácsot adta, hogy interpellációt katolikus képviselő által tésessék meg.

Ezért bízták meg azzal Terényit, a ki a botrány tetőzéseül elnöke a békés-gyulai autonóm katolikus községnek, Jósika Samu báró famózus példájára, aki annak idején Róma illetéketlen beavatkozásának jelentette ki azt, hogy megütözköztek azon, hogy ő mint az erdélyi kath. státus elnöke az egyházi politikai mellett szavazott és est a hamis és meg nem engedett állásfoglalást máig sem magyarázta meg. A demonstrációt a liberális klubban Podmaniczky báró azért inszenálta, hogy felkeltse annak látszatát, hogy Kálnokyval a liberális párt és nem egyedül Bánffy báró áll szemben. Tisza személyes heccel akart egy politikai skandalumot, a mely halálát okozza Bánffynak, aki „használatlan sz. . . . nak (unbrauchbarer E. . . .), a mint a liberális pártban egész nyíltan nevezik, és a melyben Kálnoky is megbukjék, mert az ő jegyzéke és annak közzététele a sok sértést csak szaporítja. Kálnoky ugyanis úgy tekintik, mint a Tisza-család uralmának gátját és azért dolgoznak ellene. Ha az interpelláció Agliardi ellen irányult, miért kérték fel annak megtételére Horváth Gyulát, a ki Tiszaista és Kálnokynak nagy ellensége? Érdekes különben, hogy ugyanebben az időben Tisza egy bécsi barátja hosszabb időre szabadságra utazott.

Az osztrákok és az Agliardi-ügy.

Az osztrák képviselőház tegnapelőtti ülésében felett Windischgrätz herceg miniszterelnök a hozzá intézett két interpellációra. A válasz szövege a következő:

Vonatkozással a képviselőház május 6-án és 7-én Lichtenstein herceg és társai és Dipauli báró és társai által hozott intézett interpellációkra, van szerencsém a következőket kijelenteni:

A cs. kir. kormány teljesen osztja a külügyminiszternek a m. kir. miniszterelnökhöz 1895. ápril 25-én intézett jegyzékében kifejtett alapelvi nézeteit, melyek szerint sem a katolikus egyház fejének az egyházi ügyek vezetésében és a hűvekkel való törvényes érintkezésben az állam által bármi módon akadályoztatnia, sem az államnak jogai gyakorlásában bármilyen külső korlátozást szenvednie nem szabad. A kormány azonban azt hiszi, hogy a Dipauli képviselő interpellációjában feltett kérdés érdemleges feleletet nem adhat, mert előtte hatáskörön belül konkrét eset elbírálás végett nem fekszik.

Tekintettel azokra a körülményekre, hogy az interpellációban tett kérdés a külügyminisztert illeti és tekintettel arra a tényre, hogy a kérdéses és még függőben levő ügyek további tárgyalása, valamint egyáltalában az egyházi politikai kérdések fölvetése minden, az innessé államfelet érintő ok nélkül az államérek szempontjából kívánatos nem lehet: bátorodom a házassályok B. 63. §-ában gyökerező jogomnál fogva az interpellációkra a választ megtagadni.

Kranert ifjú-cseh, a válasz felett vitát akart kezdeni, de a választ a Ház 129 szóval 41 ellenében tudomásul vette.

Az osztrák lapok Windischgrätz miniszterelnök ezen válaszáról szűfite egyértelműleg konstataják, hogy mérsékeltbb választ adni alig lehet. Ez a válasz szétosztja mindazoknak: adodalmaít, a kik attól tartották, hogy az Agliardi-ügy szét fogja robbantani a koalíciót.

Liberális hazugságok.

A liberális sajtó elejétől fogva nem tudta, mivel igazolja Bánffy báró eljárását a nunciús és a kuria ellen s ezért szemén szedett hazugságokkal hozakodik elő, de nemcsak hogy nem ül fel nekik senki, hanem azonfelül ezek a hazugságok még jobban lerántják a leplet a liberálisokról. Ez alkalommal csak három ilyen hazugságot mutatunk be olvasóinknak.

A kormányhoz közelálló Neues Wiener Tagblatt c. bécsi zsidólap a napokban azt a szenzációra számított hírt közölte, hogy a Bánffy báró által felolvasott két jegyzéken kívül még egy harmadik jegyzék is létezik, melyet a kormány intézett Kálnoky grófhhoz s a mely azon egyházpolitikai beszélgetéseket tartalmazza, melyeket Agliardi Budapestben Bánffy báróval és Wlassics miniszterrel folytatott. A hír nagy feltűnést keltett, de a kormány sietett egyik félhivatalosa útján kijelenteni, hogy a N. W. Tagbl. híre elejétől fogva koholmány, mert harmadik jegyzék a nunciús-ügyben egyáltalában nincsen.

A második hazugságot szintén a zsidó újságírók gyártották. E szerint Agliardi nunciús esztergomi pohárköszöntőjében a r o m á n y n a k nevezte Magyarországot, de az újságírók ezt a közjogi botlást — melyért a Vatikánban is megnehezítettek a nunciúsra — kiméltetből elhallgatták. Oh, mily kiméltotések a mi zsidó zsurnalisztjaink a nunciús iránt! Csak az igazság iránt is tanusitanának annyi érzéket, mert hát kísült, hogy itt is csak közönséges hazugsággal van dolgunk.

A harmadik hazugságot Rómából Londonon át hozatta Budapestre a kormány. A londoni Reuter ügynökségnek „telegrafálják” ugyanis — mint a „Pester Lloyd” tegnapi esti lapjában olvassuk — Rómából a Vatikán hangulatáról, hogy R o m p o l l a biboros — államtitkár olyan helyzetet akar teremteni Budapeston és Bécsben, mely zavarba hozza az Olaszországgal szövetséges monarchiát. A pápa azonban belátja ezen politika veszedelmes voltát „és kétségkívülinek látszik, hogy ezen tárgyra vonatkozó nézetét igen komoly formában fejezte ki Rampolla biboros előtt. Nem valószínű, hogy ő szentsége most elválnék államtitkárától, de bizonyosra vehető, hogy elkövet minden tőle telhető Rampolla biboros politikájának mérseklétére. Az Agliardi-ügy hír szerint megerősítette a Vatikán mérsékelt pártjának helyzetét. A Vatikán azon lesz, hogy ne élesítse ki a kérdést s a nunciús-hoz intézendő instrukcióiban okosságát és mérsékletet fog neki ajánlani.”

Eddig van a — harmadik hazugság. Különben az „*Observatore Romano*” írja: Néhány liberális lap felköszöntőket és beszélgetés közben tett nyilatkozatokat tesz közzé, melyeket állítólag a bécsi apostoli nunciús mondott. A nunciús felhatalmazott bennünket annak kijelentésére, hogy egy a felköszöntők, mint a beszélgetések teljesen koholtak.

Liberális lázítás.

Minden kommentár nélkül, csak a btknek a lázításról és felségérsétsérről szóló szakaszaira utalva közöljük az alábbi liberális és kormánypárti lapnyilatkozatokat:

A félhivatalos *Pester Lloyd* csütörtöki száma a válságról cikkezve, Bánffy és a liberális rendszer bukása esetében ezzel fenyegetőzik: „*Akkor elemmentáris erővel feltalalokodnék közjogi válság s ettől idejében akarunk figyelmeztetni.*”

A „*Pesti Hírlap*”-ban pedig ezeket olvassuk: A király teljes bizalommal van Kálnoky iránt. Ez elvitázható tény. Bánffy a királynak is kell (?), a parlamentnek is (?), tehát maradhat (?). Kálnoky kell az uralkodónak, de nem kell a magyar parlament többségének, t e h á t (!) menni fog és mennie kell (!!!)

A nunciús állása.

A „*Vaterland*” alapos tudásra valló cikkben pápai enciklikák és zsinati határozatok alapján fejtegetvén a pápai nunciúsok állását, e klonkuzicióra jut: A pápának azon joga, hogy magát nunciúsokkal képviseltesse, az Isten által ráruházott hatalmon. tehát dogmán alapszik. Ebből következik, hogy csak a pápa határozhatja meg a nunciús joghatóságának körét és éppen az a tény, hogy a pápa a nunciúst különféle, merőben egyházi attribúciókkal ruhazza föl, éppen ez a tény cáfolja meg azt az állítást, mely szerint a nunciús a pápának csak diplomáciai képviselője.

A „*Neue Freie Presse*” polemizál a „*Vaterland*”-dal és a pápai enciklikákkal szemben valami dr. Grosz Károly-féle egyházjogra hivatkozik, mely jogágrókörben a legnagyobb tekintélytelenségnek örvend.

Bánffy ordót kap!

E cím alatt írja a „*Magyar Hírlap*” igazi akasztófa-humorról a következőket:

„A képviselőház mai ülésén Bánffy fölöttébb jó kedvű volt. Egyre mosolygott.

E rejtély okát mindenki kíváncsian kutatta. Miért? Mi történt?

Később meghallották a Bánffy jó kedvének okát. *Az a hír kelt ugyanis szárnyra, hogy Bánffy — ordót fog kapni.* Szent István rendjelet!

Ézt a szállongó hírt egy esti lap is megírta, sőt megírta „*Neue Freie Presse*” is, a melynek rendesen jó információi szoktak lenni,

Világos tehát; Bánffy az ordó reményben volt ma oly vidám és jókedvű.

De az is világos, hogy az ordót komoly ember nem fogja elégtételnek venni.

Mert Magyarország önértékét nem lehet ordókkal reparálni.”

A zólyomi mandátum.

(?) Minden jel arra mutat, hogy a zólyomi mandátum esakortnyai és nyitrai recept szerint készül. A luth. (!) Zsilinszky államtitkár izgat a kath. vallás ellen és behurcolja a király személyétá korteskedésbe, a kormánypárti korteseket, iatnak, vesztegetnek, a nép zöme pedig lelkesedik a néppártért. Legtalálóbban jellemzi a helyzetet a két alábbi zólyomi tudósítás:

A zólyomi kerületből írják a M. Á.-nak: „Zsilinszky Mihály államtitkár s a zólyomi kerület szabadalvú párti jelöltje immár bejárta kerületét a megyei hivatalnokok asszisztenciája mellett. Programbeszédre ugyan mindenütt államtitkárhoz nem illő kath. vallás gunyolást tartalmazott, de amit Bozok-Lehotán úgy a kultuszminiszteri államtitkár, mint kortes kísérete az ottani tiszta kath. nép megmételvezésére mondtak, az valóságos botrány, az a legdurvább felekezeti izgatás. Bozok-Lehota maroknyi népe a néppárt programját tette magáévá, a melytől, hogy eltántorítsák a szabadalvúkat, 24 kocsin, csendőr kísérettel elaraszották a falut. A jelölt mindjárt a káplán szidással kezdte beszédét, izgatva a népet, hogy „ne hallgassák a papokat; a pap prédikáljon — ugymond — a szószéken, de ne avatkozzék világi ügyekbe, a melyekhez nem ért, azért, ne higgyenek neki.” A király — folytatta tovább a jelölt — jobb keresztény, mint a papok s ha a király aláírta a polgári házasságot, azért nekik is — a népnek — el kell azt fogadniok. Ók a néppárt — ugymond, — a mit néppártok neveznek a papok, „az nem is létezik.” — Ily szavak után a csücselék kortesek a legotrombább piszkokkal füszerestek jelöltjük „keresztényi türelmességt.” Krisztusról, a papokkal kapcsolatban azt állították ártatlan iskolás gyermekek előtt, hogy parázna volt (szereteket tartott, mint ezek, — a

papok.) Szűz Máriáról azt kiabálták, hogy piszkosan járt a földön. Vallásunkban ily durván megsértett szülők és gyermekek csak:em sirva beszélnek a „kubátosok” eme káromlásairól s a gyermekek ördögöknek tartják őket. Azok is ók!”

A mi különösen az utóbbi ízben káromlást illeti, *ajánljuk Koszma Sándor főügyész figyelmébe a büntető törvény IX. fejezetét*, mely a vallás elleni büntetésekről és vétségokról szól s a melynek 190. §-a szerint, a ki Isten ellen gyalázó kifejezések által közbotrányt okoz, vétséget követ el és egy évig terjedhető fogházzal és a monnyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik, 1000 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

A „*M. Néplap*” tudósítása szerint Zsilinszky mindenütt, a hol csak megjelent, a legnagyobb kudarcot aratta. Különösen Gyetva derék polgárai mutatták meg, hogy ennek a silány kormányznak jelöltje se testüknek se lelküknek nem kell. Beszédjét se volt képes elmondani. „Nem kell! Le vele! Takarodjék innen! Ne szemtelenkedjék itt! Menjén pokolba! *Ejjen a néppárt!*” Ilyen közbekialtások hangzottak igen sűrűn, hogy Zsilinszky végre is kénytelen volt beszédét abba hagyni s odább állni. Viszátérőben pedig már nem is mert Gyetvába bemenni. Jellemző, hogy csapra ütve álltak boros, süros és pálinkás hordók, föl volt halmozva a kifli, zsemlye, kalács és a derek Gyetvaik hozzá sem nyultak.

Igy kell bánni mindenütt a liberális jelöltekkel!

A „*Pester Lloyd*”-nak táviratozzák Zólyomból, tegnapi kelettel:

A néppárt tegnap óta lízas tevékenységét fejt ki jelöltje, Marsovszky Endre felesüti helyesen tabajdi. Szerk.) földbirtokos érdekében. Marsovszky vasárnap kezdi meg a kerület beutazását s a párt legalább félig tisztességes (!!) fogadásban akarja részesíteni. A papok minden irányban járják be a kerületet. A liberális párt ébren van és iparkodik jelöltjének fényes győzelmet szerezni. A választás a központi választmány mai határozata folytán május 18-án lesz. Mint választási elnök Grumich Géza pénzügyigazgató fog szerepelni. A többi tiszteket Csipkay közjegyző, Osztrólczy Miklós és Verebely Imre viselik. A kerület választóinak száma 2700.

Az egyházpolitika.

Egy budapesti esti lap érdekes és előttünk nem egészen ismeretlen adatokat közöl a két utolsó egyházpolitikai javaslat tárgyalásai történetéről. E szerint a kormány és a főrendiház egyházpolitikai ellenzéke között már a legutóbbi főrendiházi tárgyalások előtt némi egyezmény jött létre, melynek eredménye abban nyilvánult, hogy a főrendek keresztüli hagyták menni a választás szabad gyakorlatáról szóló javaslatot a felekezetenélküliség elejtésével. Megállapodás történt arra nézve is, hogy a következő (május 14-ére kitűzött) tárgyalásnál a kormány a felekezetenélküliségnek formális törvénybeiktatását elejti és csak a felekezeten kívül állók gyermekeinek neveléséről lesz a törvényben intézkedés. Ellenben a főrendiházi ellenék elfogadja a zsidó vallás recepcióját, csakhogy nem külön törvényben, hanem, mint Szapáry Gyula gróf indítványozta, a vallásszabadságról szóló javaslatba beiktatva. A minek főleg azon következménye lenne, hogy a zsidó vallás papjainak magyar állampolgársága megköveteltessek és azon eléggé meg nem róható eljárás, hogy külföldről hozatnak az orthodox zsidók papot és általában a keletre való tömeges invázió megszüntetnének.

A főrendiházi ellenék annyira hatalmában volt erejének és annyira tudatosan működött, hogy néhány tagja a külső termekben tartózkodott s rezervában volt, azt

akarván elérni, hogy egy általánosságban való szavazásnál csupán az elnök szavazata döntson.

Bánffy teljesen tudta azt, hogy az újabb tárgyalásnál a főrendiház úgy a zsidó recepciót (beolvastva a másik javaslatba), mint a vallásszabadságot elfogadja, nemcsak tudta, de ezt a megállapodást el is fogadta.

A főrendiházi ellenzék tehát az újabb tárgyalások elé azzal a megnyugvással ment, hogy a megegyezés kész és az ország békéje, a két ház közötti egyetértés ekként helyre lesz állítva. Most, hogy az újabb tárgyalás ideje elkövetkezett, a főrendiházi ellenzéknek ezen koncilias elemé értekezletet tartott és ott megállapították, hogy a kormány álláspontjának könnyítése céljából egy kormánypárti főrendiházi taggal fogják az indítványt megtétni. Erre a szerepre Keglevich István vállalkozott, a ki a korábbi megállapodásoknál előzetesen már szintén tudomással bírt.

Keglevich gróf elő is állott ezen indítványával, de ekkor általános esudálkozásra az történt, hogy Bánffy báró megszegte ígéretét és hallani sem akart Keglevich indítványáról. A főrendiek ezen annyira indignálódtak, hogy többen közülük ott hagyták a bizottság ülését. Ez történt május 3-án.

Mikor a nuncius Magyarországon járt, Bánffy azon hibében, hogy teljesen megnyerte a főrendiházi ellenzékot, szóba sem hozta Agliardi előtt az egyházpolitikát, a ki tehát erről nem is nyilatkozhatott. Bánffy tehát valótlant mondott, midőn azt állította, hogy Agliardi beleavatkozott az egyházpolitikába. A kik a dolognak magyarizátát keressék, azok egész méltán mondják azt, hogy itt más politikai célok lappanganak, hogy Bánffy egyszerű bab és strohmann volt más politikusok kezében.

Térjünk vissza Nyitraira!

A nunciatus-ügy éppen kapóra jött az egyházpolitikák lapoknak; még kisebb ügyet is eseménynyé fujtak volna föl, csak hogy a nyitrai második választásról eltereljük a közfigyelmet. De az ott üzött visszaélések minket oly mélyen sértettek, hogy újra felzokog bennünk a fájdalom, mihelyt a pápai követnek magyarországi utazásához fűződő politikai botrány fölött érzett megdöbbenésünkben fölcsodultunk.

A hallatlan jogtiprás révén jut szemre nevezetességre Nyitra. A kormány ottalmában bizva a választási elnök összejártsava a községi eljárásonkal, tulitotte magát az alkotmányos uton hozott törvényeken és kénye-kedvo szerint megfosztotta a polgárokat szavazati joguktól. Törvényt még soha és sehol oly kevésbe nem vettek, mint Nyitraira.

Közel négyszáz embort utasítottak vissza, akik szavazásra jelentkeztek. Maga, ez a tény égbokiáltó vád. Csak két eshetőség képzelhető: vagy a választók névjegyzékét állították hamisan össze vagy pedig szavazásra jogosult polgárokat nyilváníttak egyszerű csalóknak csak azért, mert a törvény nyujtotta jogukat gyakorolni kívánták.

Első esetben elég megtorló intézkedést tartalmaz az 1875. VI. tcz. 6. fejezete 94 és 95 §-ai. Szégyelje magát a kormány ország-világ előtt, hogy közigazgatási közgei egy harmadfélvező néves joggyűjtemben csaknem négyszáz hibát csinálnak. De ne elégedjünk meg ázzal, hogy a kormány szégyenkezik, határozottan követeljük, hogy az omlított büntető szakaszokat fogantatás! A jegyzék összeállításával megbízott hivatalnokok vagy közsakarva, — mint a törvény mondja: „tudva” követették el a tümérdék sok hibát és akkor meg kell őket büntetni, — vagy pedig tudatlanságból, ha-

nyagságból halmoztak hibát hibára s akkor legalább is cicsapni valók.

E dilemma alól csakis egy kibúvó van. i. az az állítás, hogy a névjegyzék jó volt. Csakhogy ez az állítás megint a választási olnököket meg a bizalmi férfiakat vádolja az- zal „az erőszakkal és büntetésre méltó esel- lekménnyel”, mely az emlitett törvény 100 és 101 §-a értelmében 500 frtig terjed- hető bírsággal vagy 3 hónapig terjedő fogsággal és hivatalvesztéssel büntetendő. Igen súlyosbító körülménynek vehető az előre eltökélt gonosz szándék, melyet a bizonyos előkészítéset megkivánó körömfönt kifogások tesznek kétségteleanné.

Csak mellékesen emlitem föl, hogy az az elköseredés, melyet a szavazó helyiségből az önrétken kívül választó jogától megfosztott becsületes polgár haza visz magával, épen nem alkalmas arra, hogy az amugy is eléggé fölkavert társadalmi viszonyaink lecsendesítésére közreműködjék. A visszautasításban bizonyára a jegyzőnek meg a bírónak is megvan a maga része, mint a kiknek becsületszavakkal is helyt kellett volna állniok a községiükbeli választó személy- azonosságának bizonyításánál. Az önrétében vérg sártot polgár, — hiszen egyenesen esalonak nyilvánítták — micsoda tisztelettel fog odahaza a jegyzője meg a bírāja iránt viselkedni, azok iránt, a kik az ő bizalmából élvezik hivatalukat és a kik mégis vagy meghunyászkodva, vagy szemtelenül Péter apostol szavait idézik: „Nem ismerem ez embert!” Még valamit. A szocializmus mindig ott üti föl a fejét, a hol a felsőbbiség iránt való tisztelet kihalt a szivekből, hiszen lönyego épen abban áll, hogy mozzalom a felsőbbiség, az urak ellen. Hogyan vesszen ki a mérges palánta, ha azt gondosan öntözzük?

Biztos vagyok, hogy az Alföldön, ahol nem számitatni a nép oly jámbor és türelmes lelkiéletére, a kormány ily erőszakoskodást nem: merne megkísérteni, mert ott hamar kapát-kaszát kapnának kézbe. Arról is meg vagyok győződve, hogy ily visszaéléseket más párttal szemben sem mertek volna elkövetni, csak a néppártot szerették volna kihuzni a higgadságából, szerették volna oly eljárásra ragadni, melynek alapján meg lehetett volna rantani a jövőjét. Nem törtétek volna ök azzal, ha száz törvénytelenéssel szemben állott volna is egy törvénytenség, öket már a száz sem tudta volna jobban megőbelyezni, a néppárt pedig azt az egyet is örök átökul hurcolta volna magával a jövő küzdelembé.

De van a nyitrai választásnak még egy mozzanata, nevezetesen egy mozzanata. Állítólag úgy négyszázán járultak a választási helyiséghez, hogy leszavazzanak, holott nem volt szavazati joguk. Az idézett törvény 102 §-a így hangzik: „Aki másnak neve alatt szavaz vagy másnak neve alatt jelenti magát a szavazásra, 200 frtig terjedhető bírsággal vagy hat hónapig terjedhető fogsággal, esetleg hivatalvesztéssel büntetendő.” No hát erre a paragrafusra nem áll br. Beresényi Jánosnak az 1848. márc. 23-iki rendi gyűlésen mondott állítása: „Hazánknak baja az, hogy törvényeink nem világosak.” Az a harmadfél száz ember oly nyilvános törvénytességét követelt el, a melyért, ha szivünkön fekszik a törvények tisztelete, okvetlenül felelősségre kell őket vonnunk, mert ha ezt nem tesszük, a mulasztással csak fölbatortjuk az embereket arra, hogy lábbal tiporják a törvényeket. A jelen esetben a kormánypárt- nak kötelessége megőnni a följelentést, hiszen a visszautasítottak kivétel nélkül gróf Zichy Jánosra akartak szavazni. Érdeklükben is áll a szabadelvűeknek, mert rásüt- hetnék a néppártira, hogy az család utján akart a megbízó levélhez jutni. Ha pedig a följelentést nem tesszik meg, nem merik megtenni, akkor ök maguk állítják ki a bizonyítványt törvényellenes és tisztesség- telen magatartásukról.

Csukjuk be az országházat, hagyjuk félbe az urnák építését, ha az országgyűlésen hozott törvényeket úgy akarják végrehaj- tani, mint Nyitrairavégrohajtották! Ha néppárton elkövetett erőszakot el is hallgatnók, de a törvényeken ejtett sérelmeket jogorvoslatot kérünk, követelünk.

Dr. Patácssy.

BELFÖLD

Katholikus körök. Csak egy éve még, hogy a *győri kath. kör* megalakult s örömmel koastatáljuk, hogy ezen egy év alatt fényesen bebizonyosodott életre való- sága, szükségessége. Bizonyítja ezt az körül- mény, hogy a míg a körnek megalakulása- kor 233 tagja volt, ma, mint a körnek most kiadott örkönyve mutatja, a szám 396-ra emelkedett. A tagok között képviselve ta- láljuk a győri egyházi férfiakat majdnem teljes számban, a bíróságok és közhatalos- goknak, az ügyvédi és orvosi karnak, a ka- tonai tisztikarnak, számos tagját, tanárokat és tanítókat, köz- és magántisztviselőket, bérlőket, iparosokat stb. A kör szükségét érezvén annak, hogy saját céljainak megfe- lelően épült házzal bírjon, még a múlt év folyamán az irányban élénk mozzalmat in- dított. A házalapnak a tagoktól kölcsön ut- ján való beszerzése kibocsájtott iveken eddig 16000 frt van aláírva 640 részvény- jegyre 117 aláírással. A körnek jelenleg van 37 alapító, 253 rendes és 106 pártoló tagja. A kör vagyona körülbelül 2000 frtot képvisel.

A conclusum diétale. A főren- diház egyesült harmas bizottságának május 3-án tartott ülésén Zichy Nándor gróf tudvalevőleg tiltakozott a kormány azon fel- fogása ellen, hogy a főrendiház legközelebbi ülésén a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslatnak csak a felekezetiökül- ségről szóló fejezetet tárgyalja ujból, mert a többi fejezeteket a főrendiek amugy is el- fogadták. „B. H.” most vezércikkbebe fog- lalkozván e kérdéssel, teljesen Zichy Nán- dor gr. álláspontjára helyezkedik és a két ház házszabályából is kimutatja, hogy az e g ó s z javaslatot újra kell tárgyalni, — a mint hogy ezt a képviselőház meg is tette a vallás szabad gyakorlatáról szóló javas- lattal, noha ennek három fejezetét a főrendiek már megszavazták.

A delegációk egybehívása. Ö felsége, mint értesülünk, a delegációkat június 6-ára Bécsbe egybehívta és az erre vonatkozó legelsőbb királyi közlötök a magyar és az osztrák hivatalos lap holnap számban fognak megjelenni. A magyar delegációban lenni lesznek a Wekerle kabinet a do- posat is, akiknek mint a kormánypárti lapok néhány nap előtt fejezetei pózban hirdették: — Kalmokyal üszelni valójuk lesz. — Vederem!

A nyitrai választások utója- téka. Zmeskál Zoltán Nyitra megye volt alispánja nagy feltűnést kelto nyit levelet intézett Károlyi István grófnak, a Fel- vidéki Magyar Közművelődési Egylet elnö- kéhez, melyben kiindulva a botrányos nyi- tra választásokból, konstatalja, hogy a bot- rányokat elef sorban olyanok okozták, akik az egyletben vezérszerepet játszanak, ezeket írja: „Mert rossz fát tesz ám a tűzre a fel- vidéki, különösen pedig a kezdetől fogva vezérszerepet játszó nyitra megyei magyar értelmiség, ha a hazafiságot és a magyar nyelv terjesztését a nép jogainak lábbal- tiprása és a választó polgárság önrétének areultése által fogja propagálni. Lehet ugyan az e fajta eljárással ideig-örig em- bereket terrorizálni és a kormány érdekeit erőszakolni, de a haza iránti szeretet és kegyeletet ápolni soha”. Mindezeknél fogva kijelenté, hogy kitép az egyletből, mert — ugymond — „nem lehetek bár követett részese egy olyan eljárásnak, mely még a pánszély agitációknál is százsorta többet árt a haza szent ügyének”. Ime, mily szép gyümölcsöket terem a kormány politikája!

Az egyházpolitikai javaslatok a főrendiházban. „M. A.” írja ma- gánaton, mondhatni kézalatt, azt az irányzatos hírt terjesztették tegnap óta, hogy a zavaros politikai helyzetre való tekintetből a főren- diháznak jövő hétre hirdetett ülésén nem fog- ják megtartani s a még ott megvitatásra kerülendő két egyházpolitikai törvényjavas- lat tárgyalását bizonytalan időre elhalaszt- ják. Ennek ellenében szükségesnek találjuk figyelmeztetni elvbarátainkat, hogy a tör-

vényjavaslatok főrendiházi tárgyalásának elhalasztásáról semmiféle megbízható hír sem szivárgott: ki a kormány köréből, minek folytán senki se hagyja magát megtévesztettni, ha csak időjében a főrendiház elnökségétől o tekintetben hivatalos tudósítás ki nem bocsátatik, senki se higgyen az e fajta irányzatos híresztelésnek. Eddig úgy áll még a dolog, hogy a főrendiház a jövő héten tárgyalás alá veszi a két egyházpolitikai törvényjavaslatot.

— **Egy képviselő halála.** Dániel Pál Torontálmegye, Zichyfalva kerületének orsz. képviselője 73 éves korában meghalt. Dániel a kormány-párt tagja volt. Zichyfalván tehát új választás lesz és reméljük, hogy a kerület a kormánypártra nézve el fog veszni.

— **Új választás körmenen.** A Szombathelyen megjelenő *Dunánlul* értesítése szerint *Eötvös* Lóránd báró közel jövőben le fog mondani a körmeneti mandátumról, minthogy visszatérve egyetemi katedrájához el akarja foglalni régi helyét a főrendiházban. Ha a hír valóban bizonyul, már előre is kifejezést adunk abbéli reményünknek, hogy a kerületben többségben levő függetlenségi és 48-as párt meg fogja emborelni magát és nem hagyja másodsor is cserben lobogóját csak azért, hogy a többször bankdirektort és igazgatósági tagot: *Radó* Kálmán volt főispán urat mandátumhoz juttassa. — Minthogy ezt a hírt eddig még nem cáfolták meg, hiánunk kell, hogy van valami a dologban.

— **A pénztári készletek felhasználásáról** szóló törvényjavaslatot tegnap tárgyalta és el is fogadta a képviselőház. A kormánypárttal szavaztak a függetlenségi párt részéről: *Kossuth* Ferenc, *Műlek* Lajos, *Helfi* Ignác és *Nánássy* Ödön.

— **Eötvös Károly és Kossuth Ferenc.** Eötvös Károlynak — mint a Magyarország írja — sikerült Kossuth Ferencet oly kegyetlen pressziót gyakorolni, hogy ünnepélyos ígérete dacára sem ment le Nagy-Szalontára, a hol pedig mint Kossuth Lajos fiát ünnepélyesen akarták fogadni. A számadást azonban mindkét részről Eötvös nélkül csinálták, a ki a képviselővé vált Kossuth Ferencet előbb Nagy-Kőrösiön kívánja bemutatni, hogy általa a maga megtépett népszerűségét befoltoztassa. Eötvös Károly akadékoskodásának állítólag még személyes természetű motívuma is van s ez *Lukács* Gyula nagy-szalontai képviselő iránt való haragja a miatt, hogy volt bátorsága az ő kormánypárti törekvéseit már akkor is felismerni és megróni, a mikor Eötvös még a függetlenségi és 48-as párt elnöki székében ült. Kossuth Ferenc mindazonáltal ragaszkodott a nagyszalontaiaknak adott ígérete beváltásához, mire Eötvös felvetette a kabinotkérdést s kinyilatkoztatta, hogy Kossuth leutazása esetére ő ös szűkebbelvtársai nyomban kilépnek a pártból. Ennek a terrorizmusnak azután Kossuth Ferenc is engedett, mert nem akarta a pártegyesítésre célzó programját mindjárt első lépésével, a melyet mint képviselő tesz, veszélyeztetni s. pártszakadást okozni. A dolog azonban nagyon elkésértette őt s ma már többek előtt így nyilatkozott:

— Ennek a vége nem lehet más, mint hogy kénytelen leszek kilépni a pártból s magam bontva zászlót, pártot alakítani azokkal, a kik körültem csoportosulnak.

Eötvös Károly pedig elmondhatja azután magában, hogy tu la voulu . . .

— **Az új anyakönyvvezetők dicsérete.** A Pester Lloydnak táviratozzák Sopronból, hogy a Sopronmegyei fegyelmi bizottság Terényi körjegyzőt hivatalvesztésre ítélte. (Folytatjuk.)

KÜLFÖLD.

Római levél.

— Saját tudósítónktól. —

Róma, máj. 9.

A parlament fol van oszlatva és június elején általános választások lesznek Itáliában. A korteskedések már nagyban folynak s a liberális kormánynak legforróbb óhaj-tása az volna, ha a hitökhöz hű katolikuskokat is belovonhatná a választási mozgalmakba. A katolikusok eddig tudvalóleg passzív magatartást követtek, azaz tartózkodtak a szavazástól, még pedig egy régibb pápai dekretum következtében, mely óvja őket, ne éljenek szavazati jogukkal addig, míg a szentszék jónak nem látja ez ügyben másként intézkedni.

A liberálisok a legtöbb kerületben azzal korteskednek jelöltjeik mellett: „*Che bon Cattolico il nostro Candidato*“, a mi annyit tesz magyarul, hogy „mily jó katolikus a mi jelöltünk“. Tehát a talián liberálisok épen azon eszközökkel korteskednek, mint a magyarországi elvtársaik, teszem azt *Tapolcán*, *Csáktornyán* és *Nyitrán*.

Május 1-ét Rómában úgy ülték meg, hogy körülbelül 500 szocialistát és anarchistát letartóztattak és csak másnap eresztették szabadon. Minden nyilvános épület meg volt szállva katonasággal, a követések palotái körül voltak garnirozva zsendárokkel és esendörökkel. A nap öröme ismeretlen anarchisták a S. Martino di Monte terén petárdát robbantottak fol, mely azonban nem tett kárt. A tettel egy utca-seprőt gyanusitanak a szemfüles római *Mihaszna* *András* bácsik.

A szocialisták nagygyűlést tartottak, melyen kérelmükre *Ferri* egyetemi tanár frenetikussal fogadott előadást tartott. *Ferri* professzor különben egyetemi tanszéken is terjeszti a szocializmust s blúzos elvtársaiak szörnyen büszkéké rája, Itália aranyos ifjúsága pedig bálványozza. Ha ezt *Wlassics* tudná! Talán üdvözlő levelet vagy táviratot intézne hozzá. (De *Wlassics* ezt nem tudja, *Wlassics* most a válság közepette is korszakalkotó pedagógiai reformmal van elfoglalva: reformálja a diákok klasszifikációját. Szerk.)

Különbön a szocialista gyűlés a S. Pangrazio-kapun tul, egy magánember szelőjén folyt le, a nyilvánosság kizárásával, mert csak belépti jeggyel lehetett bejutni.

A „*Voce nella Verità*“ eikkezik a nyitrai választásról s azt jogyzi meg, hogy a Bánffy-kormány s vele a liberális párt érzi közelgő veszét, mert oly diadalittasan hirdeti 76 szótöbbségnyi „fényes“ győzelmét az erős és nagyjövű néppárt fölött. *Fr. A.*

Telefon-jelentések.

Budapest, május 11.

A válság.

Jósika Samu báró miniszter Polából ma délőltt ideérkezett s az „*Angol Királynő*“ szállóban szállott meg. A miniszter délben 1 órakor a miniszterelnöki palotába hajtatott és hosszasan konferált *Bánffy* báró miniszterelnökkel. Délután 1/2 4

órákor tanácskozára gyűltek össze az összes miniszterek. *Jósika* küldetésének eredményéről eddig nem szivárgott ki semmi, de a liberális pártkörben uralkodó rendkívül nyomott hangulatból következtetni lehet, hogy a kormány helyzete a lehető legrosszabb. A miniszterelnök *Jósika* báró kíséretében ma este vagy holnap reggel *Bécsbe* utazik s ott fog eldúlni a válság.

A kormány manővere.

A leghatározottabb cáfolatok dacára is makacsul fentartja magát a kormány-párti körökből eredt azon tendenciózus, hir, hogy a főrendiháznak május 14-ére kitözött tárgyalásai elhalasztatnak. E hirmek célja nem más, mint uegtévesztetni és a fővárostól távol tartani azon főrendeket, kik a felekezetiökültség ellen fognak szavazni. A tárgyalások azonban május 14-én okvetlenül megkezdődnek, mert az elnöki meghívók e napra szólnak és eddig újabb meghívókat nem kaptak a főrendek.

A nyitrai mandátum.

A nyitrai mandátum ellen a néppárt petícióját hétfőn nyújtja be a képviselőházban dr. *Günther* Antal ügyvéd.

Elégtételt Agliardinak!

Bécs, máj. 11. (Ered. táv.) *Agliardi* nunciust tegnap a következő táviratot kapta *Insbruckból*:

„*Német-Tirol* katolikus politikai népegylete inditatta azon ép oly aia p t a l a n, mint fe l h á b o r i t ó s é r t é s t ő l, melylyel *Excellenciád*at, a kereszténység atyjának tisztetreméltó képviselőjét hivatalosan illeték, kifejezi *Excellenciád*nak a katolikus *Tirol* mely felháborodását és azon meggyöződé- nek ad kifejezést, hogy *Ausztria* összes katolikusai osztják ezt a megbotránkozását. Fogadja *Excellenciád* logmélyebb tiszteletünk kifejezését. Dr. *Wacker* n e l l József elnök.“

TÁVIRATOK.

Debrecen, máj. 11. (Ered. táv.) Az itteni függetlenségi párt tegnap gyűlést tartott, melyen *Kiss* Albert orsz. képviselő azt inditványozta, hogy a gyűlés a *Justh*-frakciónak bizalmat szavazzon. A gyűlés azonban elvetette ezen inditványt és csak *Thaly* Kálmán személyének szavazott bizalmat, egyébiránt pedig kimondotta, hogy a pártszakadás tekintetében nem foglal állást.

Póla, máj. 11. (Ered. táv.) Ma délelött 8 órákor a hajóraj hadgyakorlatra indult, melynek gyönyörű szép idő kedvez.

Róma, máj. 21. (Ered. táv.) *XIII. Leó* pápa szép levelet és gazdag ajándékokat küldött a *cambray-i* éiseknek a *lille-i* kath. egyetem részére, mely iránt a pápa kiváló jóindulattal viseltetik.

London, máj. 11. (Ered. táv.) *Japán* hosszasan tárgyalások után végre beleegyezett abba, hogy a *Kínával* kötött békeszerződése megváltoztattassék. Az új békeszerződés szerint *Japán* 110 millió font sterling hadi kárpótlást követel. *Kína* ezt a nagy összeget kölcsön útján fogja felvenni s a párisi külügyminiszteriumban holnap értekezletet tartanak a bankházak képviselői egy *Kínának* adandó 180 millió font sterlingre rugó kölcsön tárgyában.

Városi és vidéki hírek.

— **Fiáth Miklós báró főispán dicsőrete.** A „Dunántúli Hírlap“ a hétfői közgyűlés ötéltől a következő bókokkal halmozta el a mi szeretet főispánunkat: „Fiáth báró egyik kreaturája a liberális iránynak, ki azzal iparkodik magát felszinen tartani, hogy tuskén-bokron követi a kormány intencióit. Az utóbbi időben tetszerően kiszorította a megye bizottsághól a katolikus tagokat csupán azért, mert nem hívei az egyházpolitikának. Kibuktatták Esterházy Miklós Mária grófot is, mire Lits Gyula és a Meszlényiek önként lemondottak. Ezek példáját követte az ősz Kégl György is, de lemondását megindokolta a közgyűlésen. Mint okécsapások, úgy hullottak szavai a főispán fejére, aki haláláspadnan izgott-mozgott a helyén, s képtelen volt védekezni.“

— **Családi ünnep Alesuthon.** József főherceg leánya Klotild főhercegnő és hó 9-én ülte meg születésének 12-ik évfordulóját, mely alkalmából, — mint tudósítónk írja — hálaadó istentiszteletet tartottak az udvari templomban. Az istentiszteleten az udvari és uradalmi tisztség vett részt. A kis főhercegnőt, ki szülőivel még Fiumében időzik, táviratilag üdvözölte a tiszti kar. Holnap e hó 12-én pedig József főherceg és neje Klotild főherceggasszony egybekelésének lesz 31-ik évfordulója, a mikor szintén tartanak hálaadó istentiszteletet. Az egész főhercegi családnak Alesuthra érkezését már a napokban várják.

— **Tanítógyűlés.** Az adonyi járás tanítókére f. hó 9-én d. e. 9 órakor Ersebren tartotta meg tavaszi gyűlését. Ez alkalommal Füzik Aranka tanítónő és Kammel József tanító igen élénk érdeklődést kelte felolvasásokat tartottak. A gyűlés végzetével kivonultak Eötvös József báró sírházhoz, hol Mayer Gyula, a kör elnöke emelkedett hangon emlékeztetést tartott.

— **Rendkívüli városi közgyűlés.** A városi bizottság f. hó 13-án d. e. 9 órakor a városház nagytermében rendkívüli közgyűlést tart a gáztelep eladás tárgyában.

— **Esperesi kinevezések.** Dr. Steiner Filop megyéspüspök a Tilly József budakeszi esp. halálózása folytán megüresedett bieskei egyházkerület alesperesévé és tanfolyóelöljévé az addigi helyettes esperest Magdiés István ettyeki plebánost nevezte ki; az alsófőjevári egyházkerületben pedig ugyanezen hivatalt Fűrész József vajtai plebánosra ruházta.

— **Meghívó.** A „Fejérmegyei Tanítóegyesület“ székesfejevári járásköre f. évi május hó 16-án d. e. 9 órakor tartja a polgári leányiskola nagytermében tavaszi rendezésű gyűlést, melyre a tagok és tanügybarátok tisztelettel meghívattak. **Tárgyszorozat:** 1. Elnöki megnyitó. 2. Folyó ügyek elintézése. 3. „A népiszkola mai tanítási rendszere megfelel-e az emberi test és lélek természetes fejlődésének? Előadja: Bogárdy Antal. 4. „A tanítói tekintélyről“. Előadja: Matthesz Mihály ur. 5. Indítványok. Székesfejevár, 1895. május 11-én. Gyurtsik Márton elnök. Velinszky Ferenc jegyző.

— **Vajda Ödön sírci apát** tegnap este Székesfejevára érkezett, hogy megtegye rendes évi hivatalos látogatását a cisztercita-rend helybeli rendházában.

— **Itt van Nyitra!** A képviselőház tegnapi ülésén történt. Már ülés vége felé járt, midőn valaki elkiáltotta:

— Itt van Nyitra!

A képviselők néstek jobbra-balra, de nem látták Nyitrát. Pedig ott volt. Ott húzódt meg a széljobbn, hátul közel az ajtóhoz, hogy alkalomadtán hamarosan meg-

találhassa a kijáratot, egy szemüveges, barna tőtember.

Janits Imre volt, a nyitrai képviselő.

— **Egyházmegyei hírek.** Dr. Steiner Filop megyéspüspök a Nádasy Ferenc gróf patronátusa alatt álló ágárdi lelkesítő állomásra Répászky Ferenc Jelesuthi lelkesítő adminisztrátorra nevezte és az így megürült felecsuthi plebánia ideiglenes adminisztrátorává Varga József káplánt rendelte.

— **Köszönetnyilvánítás.** Szirmai Ernő és Mészáros Jusztina művirágtanárnő ez uton is hálás köszönetet mond tanítványainak a kitartó munkáért s ama pártfogásért, melyben itt léte alatt részesült. A tanárnő Veszprémbé utazott s talán az őszre visszajön városunkba.

— **Visszatérés.** Pálfi levelezőnk írja nekünk: Erdélyi Katalin pálfi református lakos f. hó 8-án felvétetett a kath. anyaszentegyház kóbelébe. Az apostoli hitvallást az oltár számlójánál Forster Ernő pápai kamarás, plebános kezébe tette le. A megtért anyának 7 leánya is felvétetett a kath. hívők közé.

— **A budapesti önkéntes tüzoltó-testület** f. évi július hó 23-tól augusztus hó 14-ig bezárólag tüzoltó szaktanfolyamot nyit, melynek hasznos voltát az eddig tartott négy országos szaktanfolyam eredménye bizonyítja. Felkéri tehát a központi tüzoltó egyesület a hazai testvér-egyesületeket, városokat, nagy- és kisközségeket és mindazokat, kik az emberbaráti szeretet szolgálatában álló nemes intézmény iránt melegen érdeklődnek, hogy minél nagyobb számban jelentkezzenek a tanfolyamra.

— **Esküvő.** F. hó 14-én kedden d. e. 11 órakor esküszik a székesfejevári örök hűséget Mészáros Antal karcaigi állatorvos Lakos Margit kisasszonynak, Lakos Antal kedves leányának.

— **Dr. Saára Gyula** köz- és váltó ügyvéd, ki nemrégiben tette le az ügyvédi vizsgálatot, e hó 4-én saját házában (Kossuth-utca 17. sz.) megnyitotta ügyvédi irodáját.

— **A játékonnyegylet ünnepe.** Felkérteünk a következő sorok közlésére: A mélyen tisztelt városi és megyei közönség félreértések elkerülése okából értesítettik, hogy a székesfejevári játékonnyegylet által 1895. évi május hó 19-én a polgári lövöldében tartandó gyermek ünnepély és tánccal egybekötött séta hangverseny nyilvános jellegű lévén, külön személyre szóló meghívók nem bocsátottak ki. Mindazok, kik ez ünnepélyben részt venni óhajtanak, szívesen láttatnak. A sétahangversenyben valógatott műsorral a helyben állomásozó cs. és kir. 24-ik vadászszázalaj és Darázs Károly elsőrendű nemzeti zenekara felváltva fognak közreműködni. A gyermekek számára mulatságos szerencsejáték rendeztetik, melyen sok süteményt nyerhetnek. **A rendező bizottság.**

— **Egy tanár jubileuma.** A pécsi főgimnázium jeles igazgató-tanára: Incódy Dénes e hó utolsó hetében tartja 30 éves tanári jubileumát. A jubileumon többek közt Spitzkö Alajos a székesfejevári tanterületi főigazgató is részt vesz.

— **Athelyesés.** Az igazságügyminiszter Reményfy Jenő balatonfüredi kir. járásbírói végrehajtót az első-lendvai kir. járásbíróshoz helyezte át.

— **Ministeri jóváhagyás.** A belügyminiszter Székesfejevár törvényhatósági joggal felruházott városnak egy anyakönyvi kerületbe való beosztását jóváhagyta.

— **A nagy Shakespeare-recitátor.** Szakál Antal ur, mint-minden évben úgy az idén is felkereste városunkat és f. hó 10-én előadást tartott a Vörösmartykőr olvasó-szobájában. De mint minden év-

ben, úgy ez idén is majdnem az üres falaknak szavalt oly hévvel és precíz előadással, mely bizonyára nagyobb közönséget érdemelt volna. Különösen a középiskolák ifjúsága hallgathatná figyelemmel Szakált, kinek előadásából bizonyára többet tanulnának, mint a színház, cirkusz vagy egyéb koklerek, szemfényvesztők mutatványaiából. Meg is látszott a részvétel hiánya az előadásán, mert némely darabját inkább csak markirozta, hogy mielőbb tulesse a műsoron; de az „Egy légyről“ szóló monolog, és az „Antigoné“-ből vett jelenet így is mély hatást tett a jelen volt 11 hallgatóra. Szakál ur folyó hó 14-én, kedden este 8 órakor a „Tóvárosi Olvasókör“-ben tart egy nagyszabású előadást, melyre előre felhívjuk a t. Kör tagjai és családjai érdeklődését és pártoló figyelmét: A műsorozat ezuttal a következő: 1. „Az örült“, Petőfőtől. 2. „A beteg és orvosok“, humoros költemény: Gregusztól. 3. „Három a daru“, Tompa. 4. „Monolog ellen“, Monolog: Abrányitól. 5. „Julius Caesar“, Shakespeare-től. Brutusnak a néphez majd Antoniusnak Caesar teteme felett tartott nagy szónoki beszéde az összes népelellettel együtt. (recitáció) Az élvezetesnek ígérkező estély pont 8 órakor kezdődik.

— **A lövészegylet** holnap délután a polgári lövöldében tekeversenyre nyel kapcsolatosan előlévészettel tart. miről az érdeklődő közönség ez uton is értesítettik.

— **Majális.** A székesfejevári önkéntes tüzoltó-egylet a saját pénztára javára holnap d. u. 4 órakor a Lerf-féle rózsás kertben a helybeli „Polgári Dalkör“ közreműködése mellett majális rendez, melyre a közönség tisztelettel meghívatik. Bolépti jegy személyenkint 20 kr.

— **Körözés.** Barbulics József érdi születésű, 52 éves, nőlen ör még a mult hónapban budapesti lakásáról eltávozott s azóta nem is tért vissza. A rendőri nyomozat adatai szerint nagyon valószínű, hogy Barbulics a Dunába fullt. Személyleírása: alacsony termetű, arca gömbölyű, bajusza nagy, szakállja kerekre nyírott. Megtalálása esetén a budapesti rendőrkapitányság értesítendő.

— **Büntetés elől a halálba.** Harangozó Ferenc csákvári esziamiamester a napokban egy szép éjszakán két tyukot s egy kakast lopott. Tettének gyümölcsét azonban nem élvezhette, mert az éjjeli őr megcsipette s a községához kísérte. Harangozó félt a büntetéstől, de még inkább a nagy szegénységtől, mely érte, elhatározta tehát, hogy véget vett életének. Dictum. factum s Harangozó felakasztotta magát a kőter ajtajára. Mire észrevették, már halva volt.

— **Kneipp-egyesület.** József főherceg védnöksége alatt országos magyar Kneipp-egyesület keletkezett. Az egyleti tagok évenkint 1 frt 50 kr tagdíjat fizetnek és Budapesten a Margitszigeten különféle kedvezményekben részesülnek. A Kneipp-egyesület lehet ezenkívül használni a kerületi királyfürdőben, továbbá Gödöllőn, Kőszegen s a most alakulóban levő hidegviz-fürdőkben. A Kneipp-egyesület lapot is ad ki „A természet szerű Gyógy-eljárás“ cím alatt, melyből nyolc szám már meg is jelent. Az ügyesen szerkesztett havi lap előfizetési ára egész évre 1 frt, mely összegre a lap szerkesztőségbe: Ujpest, Lőrinc-utca 91. sz. alá küldendő.

— **Kerthelyiség-megnyitás.** Glatz Samu a budai uton levő Zsolnay-féle sörcazárkót átvette s azt a modern kor igényeinek megfelelően berendezte megnyitotta. Felkéri tehát a naggyérdemű közönséget, pártolja a minden tekintetben kielégítő sörcazárkót.

* **Flits Pál fia** fűszekereskedésében egy jó hásból való fiu mint tanonc azonnal alkalmaztatik.

— **Kinevezések.** A m. kir. dohány-jövedéki központi igazgatóság Kupecz Gyula székesfejvári számgyakornokot a XI. fizetési osztály legelső fokozatába való sorozással dohányjövédéki segéd tisztíté Budapestre, az igazságügyminiszter pedig Balzám Béla vaáli kir. járásbírói betétszerkesztési díjnokat a magyar-csekei kir. járásbíróshoz innokká nevezte ki.

— **Szíven lötte magát.** Az erkölessi gyengeségnek, a vallástalan nevelésnek szomorú eredménye az öngyilkosok számának rohamos növekedése. A mérgezés, folakasztás, fejbélvés napirenden van, s ha keresük az okot, csakhamar megtaláljuk, nem lehet más, mint a vallástalanság, mely megmetelyozte a század gyermekeit, otthon talált a szalonokban s már-már kezd utat törni a nemzet egyszerűbb finainak hajlékába is. Ebben lelő magyarzatát Bakonyi János öngyilkossága is, aki néhány nappal ezelőtt ment Budapestről Csákvárra üleinek látogatására s folyó hó 8-án forgópisztolyal szíven lötte magát. Hogy mi vitte Bakonyit e végzetes tette, nem tudják megmondani még szülei sem.

— **Tűz Közép-Szent-Miklóson.** Közép-szent-miklósi levelezőnk írja, hogy ott f. hó 9-én reggel 8 órakor az urasági cselédház kigyulladt s teljesen le is égott. A szegény szolga népnek minden élmele s ruházata bennégett. Az ólak egy része is a sertésekkel együtt a tűz martalékává lett. A ráckereszturi tűzoltóság csak a tűz lokalizálására szorítkozott.

— **Végtárgyalás.** Almási Mihály és Sárközi Pál ráckalmási lakosok Krausz Joachim dunapentelei vállalkozónál mint ácsok dolgoztak. Egy ízben abbanhagyván munkájukat egy hosszú szál fenyőt minden megkötés nélkül a faragó padon hagytak. Horváth János 5 éves leánykaja ekkor oda ment forgácsot szedni s a mint a fenyű alá bujt, véletlenül hozzá ért a szál fához, mely gömbölyű levén a kis lányra gurult és pedig oly szerencsétlenül, hogy a leány rögtön meghalt. Ma tartották meg ez ügyben a székesfejvári kir. törvényszéknél a végtárgyalást, melynek folyamán Almási és Sárközi vétkeseknek találtattak s ezért a törvényszék mindkettőt gondatlanságból okozott emberölés vétségéért 2—4 év fogságra s a költségek viselésére ítélte. A kir. ügyész s a vádlottak felbéltek.

— **Öngyilkosság vagy véletlen?** Antal József helybeli birtokos szolgálója Czemenői Zsuzsánna inotai születésű 17—18 éves leány ma reggel 7 és 8 óra közt az ugynevezett pénzverői pusztán szobatakarítás közben véletlenül-e vagy öngyilkossági szándékból gazdájának vadászfegyverrel szíven lötte magát s rögtön meg is halt. A hullát a városi kórházba szállították, hol a megejtendő boncolás és vizsgálat fogják kideríteni, vajjon véletlen vagy pedig öngyilkossági eset forog-e fenn.

— **Corradini Ferenc cirkuszigazgató** társulatával egy havi ittlét után Kecskemétre ment. Távozása előtt az uhlánus-ezred tisztikara az ügyes igazgatót egy szép babékoskoruval, leányát pedig a honvéd tisztikar egy remek virágosokkal tisztelte meg.

— **Büvésztétel.** Alig oszlott szét a színtársulat, már itt volt a cirkusz a közönség szórakoztatására s míg Veszprém y színtársulata legtöbbször üres ház előtt játszott, addig Corradini szép közönség előtt produkálta mutatványait. Még itt volt a cirkusz, midőn német falragaszok hirdették, hogy itt van Thornt, a híres büvész. A közönség, úgy látszik, megunta az efféle szórakoztató estélyeket, mert bizony Thornt nem igen vette pártfogásába, pedig ügyesnek elég ügyes. A büvész mutatványai közt nem találtunk sok újat s azt hisszük, hogy a közönség is nagyrészt ismeri az ilyen büvészprodukumokat, épen ezért ez idő szerint nagyon fölöslegesnek tartjuk.

— **A rovarok irtása.** Gyümölcsös kertjeinknek legnagyobb ellenségei a kártékony rovarok. Ezek, sőt évtizedek óta

folyik ellenük a harc, de a győztes fél mindaddig a rovar-sereg volt. Néhány év óta, de különösen az idén a soproni gazdasági egyesület kezdeményezéséből folytán a városi hatóságok megveszik az összegyűjtött rovarokat s ez által a rovarok pusztítására buzdítják a gyermekeket e'ég szép eredményre. Székesfejvár hatósága is követi a jónak bizonyult szisztemát s már most, de különösen néhány év múlva meg is termi e rendszer a maga gyümölcsét. A városi közgyűlés határozata folytán egy liter cserebogarat 4 krért vesznek meg, behozott eddig 210 liter. Egy ürge fejet 3 krért, egy hősök fejet pedig 4 krért vesznek meg.

— **Felakasztotta magát.** Csányi József csöszki lakos a napokban, míg felesége a nádas-ladányi templomban volt, kiment a temetőbe s felakasztotta magát. Csányi már háromszor kísérelte meg az öngyilkosságot. Egyszer a kutba ugrott, kétszer pedig felakasztotta magát, meghalni azonban egyszer sem tudott, mert idejekorán tetten érték. Végzetes tettének oka gyógyíthatatlan betegség.

— **Vesztett eb.** Deutsch Emil felsőalapi bérlő istállójába a napokban egy veszett kutya került s ott három tehenet véresre uar, az istállóból kijövet pedig két kutyán ojtett veszélyes sebeket. Mire észrevették a kutya garázdálkodását, az már a mezőkön kóborolt. A megmaradt állatokat leölték s a szükséges óvintézkedéseket a kutya veszélytelensége iránt megtették.

— **Járvány.** Lapunk f. hó 6-iki számában irtuk, hogy Alsó-Alapon a roncsoló toroklob járványszerűleg fellépett. Most hiteles forrásból egy értesülünk, hogy Alapon csak törvényosan lépett fel a toroklob s eddig csak egy gyermek halt meg ezen betegségben.

— **A nagyérdemű hölgyközönség becses figyelmébe!** Bátorkodunk szíves tudomásukra hozni hogy áruházunk, a legújabb tavaszi és nyári divat-kelmékkel oly páratlanul gazdag választékkal van felszerelve, hogy fővárosunkba is a divat alól áruházát képeznék. Menyasszonyi fehérnemű kelenyék árúháza legteljesebben lesz elkészítve, és számos elismerő nyilatkozat által, meggyőződünk, hogy az előkelő közönség a fősulyt nem a diszre, hanem általunk gyakorlott kitűnő kivitelre fordítják szíves figyelmükbe ajánlva kész szolgáló *Deutsch Manó és fiait.*

* **Egyházi szerek,** műhimzések, templomi és egyesületi zászlók, miseruhák keresztuti- és oltárképek, csillárok, fehérneműk, kegytárgyak, képek és könyvek beszerzésére ajánljuk Szüts és Társa, a bibornok-érek és Magyarország hercegsprimásának udvari szállítóit. Budapest, IV. Kossuth-Lajos-utca. Árjegyzékeiket kívánatra bérmentve küldik.

Irodalom és Művészet.

— **A délvidéki Kárpát egyesület kalauza.** Az 1892-ben megalakult Délvidéki Kárpát-Egyesület rendkívül buzgó tevékenységet fejt ki célja, hazánk bájos délvidékének ismertetése körül. Tavaly a fenti cím alatt hó és vonzó ismertetését nyújtotta a délvidéknek, most pedig „Wegweiser des südungrarischen Karpthen. Vereines“ cím alatt 740 oldalra terjedő kötetben német nyelven is kiadta mintaszerűnek mondható Baedeckerjét, mely bizonyára számos új barátot fog szerezni a turistáink által sokáig elhanyagolt délvidéknek. A munka, melyet a nyári szízon előtt igen melegen ajánljuk

turista olvasóink figyelmébe, kapható Temesvárott, a délvidéki Kárpát-egyesületnél. A magyar kiadás ára 2 korona, a németé 3 korona.

— **Egyházi sz. beszédek Bourdelone és Massilon nyomán.** Nagy nyolcadrét, 36 iv. Az egyházi év minden vasár- és ünnepnapjára és néhány kiválóbb alkalmára tartalmaz egy-egy sz. beszédet. E két hatalmas francia szónoknak eszmékben gazdag, szigorúan következetes, kiválóan tanulságos, de nagy terjedelmű beszédei gondos tanulmányozással egy felőrs beszédeké olvastotta össze Szalay Sándor székesegyházi hitközök Szatmárott, a ki nál a füzetes vállalat megrendelhető. Ára füzve 3 frt (a 10 s.) vászon kötésben 3 frt 30 kr. (c. 11 s.)

— **„Herko Páter“** kath. élelclap folyó évi 19. száma rendkívül változatos tartalommal, igen sikerült képekkel és szöveggel jelent meg. Melegen ajánljuk a rövid fennállása dacára is már szokatlanul elterjedt élelclap olvasóink figyelmébe. A „Herko Páter“ előfizetési ára egy évre 4, félére 2 frt. Szerkesztője Markos Gyula, a Kath. Örtüzek ismeretes költője, kinek címére az előfizetési pénzek küldendők. (Budapest, zaidárus-utca 7.)

— **A Magyar Földmives** című gazdasági folyóirat áprille-május havi füzete most jelent meg elég érdekes tartalommal. Ajánljuk gazdáink figyelmébe a vasadi Balogh Lajos szerkesztésében megjelenő gazdasági folyóiratot, melynek előfizetési ára egész évre 1 frt. Az előfizetési pénzek a szerkesztő címére Gyuróra küldendők.

Szerkesztői üzenetek.

Nagyon kérjük a katolikus hit-rokonoinkat, hogy csak olyan lapokra adják pénzüket, amelyek katolikus meggyőződésünket tisztelik. Ne támogassuk bűnrészességgel a zsidó sajtót, amely garasainkból palotákat emel, de uton-utfélen pellengérré állítja hitünket és arcul veri katolikus hit-elveinket.

Közgazdaság.

Hitelt a kisgazdáknak!

(k) Ha méltán teljajdulhatnak hazánk nagy s középbirtokosai a hitel elégtelensége miatt, úgy mit tegyenek kisbirtokosaink, kiskröl, lehet mondani, semmikép sincs gondoskodva? Gondoskodni kell tehát a birtokosi osztályról. Még inkább előtérbe lép az e részbeni gondoskodás szükségé, ha tekintetbe vesszük, hogy ez osztály, mely számánál s a kezén levő terület nagyságánál fogva egyike a legtekintélyesebb néposztályoknak, s a legtöbb vagyont képviseli, melyre az összes hazai őstermelés oroz-lánrésze nehezedik, melynek emelkedése s jólététől, gazdasági rendszerének javításától várjuk közgazdasági állapotaink javulását, mely a mezőgazdaság fejlesztése által megvetheti Magyarország iparfejlesztésének alapját: ez az osztály terhes adók s alacsony gabonárák sulya alatt görnyedez és nemcsak befektetési tőkével nem bír, hanem a megélhetés eszközeit is alig képes megszerezni magának és adósságok miatt a tönkremenésnek, a pusztulásnak megelébe.

Igenis, valljuk meg színtelen minden nagyítás nélkül, hogy mezőgazdáink a végromlással fenyegető lejtőre értek, a

melyből alig juthatnak vissza a rendezés kerékvágásba. Bár meglenne a most tartandó gazdaságkongresszusoknak a gyors javító hatása!

Segélyt kell nyújtani a gazdáknak, természetesen nem könyörögélyt; a hónok alá kell nyulnunk, hogy el ne bukjanak, de ne adjunk nekik inségkölesont, mert ilyesmivel mulandó hatása miatt célt nem érünk. Olcsó, könnyen igénybe vehető és megerősítés nélkül visszafizethető kölcsönök lehetőségét nyújtunk kisbirtokosainknak. Igen helyesen mondtá egy hazai tudósunk: „Olcsó hitel a mezei ipar felvirágzásának egyik elutasíthatatlan követelménye. Lassan ugyan, de biztosan gyümölcsöző beruházások csak ott lehetségesek, hol a földbirtokos mérsékelt kamat és törlesztés mellett hosszabb időre szóló hitelre tehet szert.“ Távol vagyunk attól, hogy a hitelnyújtást valami gyökeresen orvosló gyógyszernek tekintsük. A hitel még nem ad meg mindent. Áldásos hatását azonban tagadni nem lehet. A hitel két élű kard. Igen áldásos lehet arra, a ki azt később jutalmazó beruházásokra használja fel. Az ugynevezett kozmoptiv hitel, ha még oly kis mértékben vétetik is igénybe, csak romlásra szolgálhat; ellenben a produktív hitelnek jó számítás és okos gazdálkodás mellett üdvös eredményei sohasem maradnak el, előbb-utóbb bőven jutalmaz.

Hiába igyekeznek a magyar kisbirtokos saját jövőjének biztosítása, a hazai, mezei gazdasági állapotok emelése, továbbá adózó erejének növelése céljából új alapokra fektetni gazdaságát, mikor a mindezeket feltételező gazdasági rendszer behozatalára a szükséges eszköz — értjük a pénzt — meg nem kaphatja. Nálunk a kisgazdán pillanatnyi megszokulás esetén senki sem segít. Más államokban, hol a reálhitel jól van szervezve, ily esetekben az ugynevezett „credit agricole“ roppant hasznára van a gazdaságközönségnek, mert ellátja azt az egyes termelési ágak megkezdéséhez, vagy folytatásához szükséges előleggel, melyet aztán a nagyobb jövedelemből részletenként könnyen visszafizethet.

Nálunk a kisgazdák legfőképp a nyári időszakban, a mikor már nincs mit eladniuk, jutnak a leggyakrabban pénz-zavarba. A jövő termés reményeivel állnak szemben, de nem képesek a folyó kiadásokat viselni, s a még szükséges megmunkáltatást elvégeztetni. Ilyenkor olcsó hitel, ugynevezett advance-ok könnyen segíthetnének rajtuk s nem kellene még álló terméseiket lekötöniök vagy olcsón eladniök.

Segíteni kell tehát e bajon annál is inkább, mert napról-napra hangosabbak a panaszok, mindinkább érezzük égető szükségét mezőgazdaságunk ápolásának. A kisbirtokos és földmivelő osztály a magyar birodalom népességének egy harmadát képezi, ennek legfontosabb érdekeit felkarolni annyit jelent, mint az ország anyagi jólétét elősegíteni, mint ország kőgazdasági állapotainkat biztosabb alapokra fektetni. Ezt azonban csak úgy érhetjük el, ha a jelenkor egyik jeliszavát: az önszegélyt írjuk zász-

lónkra s annak segítségével megteremtjük azt az eszközt, melyre oly nagy szükségünk van.

Pénzügyi deroute.

Az 1895. évi első évnegyed állampénztári bevételeinek és kiadásainak kimutatását bocsátotta közre a m. kir. pénzügyminiszterium, mely kimutatás a számok rideg logikájával mond ítéletet a szabadelvű uralom lelkiismeretessége fölött. A kimutatás főbb tételeit itt közöljük.

Az összes bevételek a következők; egyes adók 20.416.162 frt 13 $\frac{1}{2}$ kr.; fogyasztási és italadók 17.220.281 frt 40 kr. (1894-ben az I-ső negyedben 20.522.639 frt 73 kr. volt s így az idén 3.202.358 frt 24 krral kedvezőlenebb a tavalyinál); dohányjövődék 13.151.460 frt 80 $\frac{1}{2}$ kr. (tavaly volt 13.753.969 frt 98 kr., kedvezőlenebb 602.509 frt 17 $\frac{1}{2}$ krral); vasművek 645.868 frt 5 $\frac{1}{2}$ kr. (tavaly 872.381 frt 52 $\frac{1}{2}$ kr., kedvezőlenebb az idén 226.513 frt 47 krral); sójövődék 2.821.365 frt 49 kr.; az államvasutak gépgyárainak bevételei 3.513.858 frt 94 kr. (tavaly 3.976.802 frt 5 kr., az idén tehát kedvezőlenebb 462.943 frt 11 krral); állami erdők 2.294.968 frt 97 kr. (tavaly 2.421.677 frt 33 kr., az idén tehát kedvezőlenebb 126.708 frt 36 krral); állami lötenyésztes 752.950 frt 10 $\frac{1}{2}$ kr. (tavaly volt 1.390.411 frt 21 kr., az idén e szerint kedvezőlenebb 637.461 frt 10 $\frac{1}{2}$ krral.)

Az I-ső negyed összes bevétele az idén 104.388.194 frt 59 kr. Tavaly volt 106.206.125 frt 4 kr. Eszerint az összes az ideí I-ső negyedi bevétel egy millió 817.930 frt 45 krral kedvezőlenebb a tavalyinál.

Az összes kiadások összege az ideí I-ső negyedben 130.618.618 frt 13 kr. Tavaly volt 126.362.801 frt 61 kr. Az idén tehát az eredmény 4.256.816 frt 45 krral kedvezőlenebb, mint tavaly.

Eszerint az ideí I. negyedévi mérleg a tavalyihoz képest a bevételeknél 1.817.930 frt 45 krral, a kiadásoknál 4.256.816 frt 45 krral s így egészben 6.074.746 frt 90 krral kedvezőlenebb a tavalyi hasonlitéj mérlegnél.

Ime tehát, itt vagyunk a pénzügyi deroute után. Ime kisült, hogy pénzügyi helyzetünkön csak Wekerle jöugleur keze tudott látszólag kedvező képet festeni. Kisült, hogy a mit megvásárolt zsidó tollak Wekerle „geniálitása“-nak magasztaltak, nem egyéb, mint szemfényvesztés, mely arra szolgál, hogy lehetőleg egészen a liberalizmusnak nevezett molooh karjaiba kergesse a magyar népet. A liberális kormány nem elégedett meg azzal, hogy egyházpolitikájával, lelkiismereten közigazgatásával és mezőgazdasági politikájával a morális tönk szélére jutatta az országot, hanem addig-addig csinált nagyszabású „financé operációkat“ és „valutarendezeit“, míg szerencsésen visszaérkezünk a deficithöz. Hogy minő módon kezeli Magyarországon az állam pénzt, arra csak két oktatás esetet akarunk felhozni. A valutarendezés első „operációjából“ maga a Rothschild csoport csak 2 $\frac{1}{2}$ milliót remélt kihozni s lett belőle 8 millió. A vas-kapu-szabályozás összes költségeit 12 millióval preliminarálták s ma bizonyossá vált, hivatalos bevallás szerint, hogy a költségek tul fogják haladni a 20 milliót.

Az adók pedig folyton emelkednek, az exekutorok kitünően működnek, a börzeánerk uralkodnak. Vakulj magyar?

— Az Alföld új veszedelme.

Békés-Csabáról jelenti leveleznök, hogy Békésben és a környező megyékben a búzának új és a hesszeni légnél még veszedelmesebb ellensége pusztít megfélemlítő módon. Az új ellenség populáris néven, csikoslábu légy s a búzát a föld felett támadja. Sok helyt már szántják is a búzát e miatt. Nagyban pusztít a lóbogár is. Ha az eső még néhány napig késik, a tavalyi balsikeres esztendő párját látják a gazdák, kiknek körében deprimaló hangulat uralkodik.

— A lottó megszüntetése Ausztriában. Az osztrák képviselőház költségvetési bizottsága elfogadta a lottóra vonatkozó szakaszt. A pénzügyminiszter nagy tetszés mellett kijelentette, hogy a kormány a lottót lassankint megszüntetni szándékozik. Lehetetlen ily jelentékeny bevételről egyszerre lemondani, szóló kimutatja, hogy az osztrálsorsjáték a játékszenvedélynek még jobban kedvez. A kormány évről-évre apasztja a lottógyűjtődék számát és ily módon szukcesszive előkészíti a lottó végleges megszüntetését. A bizottság határozati javaslatot fogadott el, melyben a kormány felszólítatik, hogy a direktadók reformjának keresztülvitele után a lottót szüntesse meg.

— Állami állategészségügyi hivatal Győrött. A földmívelésügyi miniszterium a győri állategészségügyi hivatalhoz nagyobb számú állami állatorvost alkalmazott és az egész állategészségügyi kezelést, mely eddig Győr város autonóm hivatala volt, államosította. Ennek az államosításnak az a célja, hogy arra az esetre, ha a kőbányai sertéspestis netalán megfertőzötnék s így zár alá kerülne, ugy e zár idejére a sertés kivétel ne legyen teljesen fennakadva, hanem Győrön át folytathassák.

— Nagy aranybánya-vállalat Magyarországon. Angolországban az aranybánya-vállalatok részvényei jelenleg a legkeresettebb papírok és ezekkel a londoni papírcsaccon igen nagy üzletet csinálnak. Ennek következtében az angol tőke mindenütt felkeresi az aranybányákat. Mint halljuk, jelenleg Budapesten is tartózkodik hasonló célból egy tőkekonzorcium, mely tárgyalásokat folytat különböző bányatulajdonosokkal, de főcéljuk a temes-és krassószörény-megyei hegyvidéki, az ugynevezett bánáti Kárpátok aranytelepeinek (Német-Bogsan, Recessa stb.) megszerzését tűzte ki. A konzorcium a helyszíni szemle és vizsgálat alapján tájékozva van a viszonyokról s meglehetősen nagy árt kínál a bányákért. Remélhető tehát, hogy a tervezett kombináció tényleg létrejön s ebben az esetben a vállalat a modern technika összes vívmányával és a legnagyobb befektetésekkel fog dolgozni saját bányáiban. Angol tőke az erdélyi részek bányáiba is több helyen van befektetve és ez a befektetés teljesen kielégítő, sőt néhol igen jó jövedelmezést nyújt. M.

— Műtrágya, (Hungaria, kénsv és vegyi-ipar részvénytársaság Budapest.)

A helyzet az elmúlt héten semmi változást sem szenvedett. — A tavaszi idény nagyjában bevégezettnek mondható és most már csak chililáétrum rendelések érkeznek be. nagyrészt répa-termelőkötől; ezek ugyanis azon fáradoznak, hogy minátn a kukorica helyzete rövid idő óta oly jelentékenyen javult (nehány hét óta az ár n/yn-ként közel 2 frtal emelkedett.) A csekély répa ültetést fajtrágyák alkalmazása által célzott gazdag használat pótolják, — legalább részben. — A mulasztás természetesen most már nem tehető tátkéletesen jövő és ugy a kukorigyarak, mint a répa-termelők részéről élenk sajnálkozás jut kifejezésre a felett, hogy a helyzetet oly nagy pesszimizmussal ítélvén meg. konzekvenciákat vontak le belőle. —

Jegyzéseink a következők:

Kettős-szuperfoszfát	20—22 $\frac{1}{2}$ %	6—	6-45 frt
Prima-szuperfoszfát	16—18 $\frac{1}{2}$ %	4-90	5-45 frt
v. ind. párolt csontliszt	4 1/2—25 $\frac{1}{2}$ %	6-15	6-25 frt
Hoyermann-f. Thomas-salak	18—20 $\frac{1}{2}$ %	3-70	3-95 frt
Káilitrágya	20—25 $\frac{1}{2}$ %	3-20	3-40 frt
Ammoniak-szuperfoszfát	10—12 3/5—50 $\frac{1}{2}$ %	5-85	7-25 frt
Kénsvavas-háli	20—25 $\frac{1}{2}$ %	12-75	13-50 frt
Chililáétrum azonnali szállításra		12-60	12-35 frt
1896. évi tavaszi		12-20	12-35 frt
Az árak 100 kgonként szákkal együtt elegyenly tisztasuly gyanánt az egyes állomások távolága szerint értődnek.		3-05	3-20 frt
Vasgálic Ia		3-80	2-95 frt
Vasgálic IIa		2-80	2-95 frt
Résgálic		24-00	25-00 frt
(100 kgonként 50 kgos hordókban Budapestben.)			

— Megszűnt állatjárvány. Felső-Alap pusztán a juhok közt már néhány hét óta pusztító ruhkor a napokban végleg megszünt.

— **Székesfejérvári piaci árak.**
1895. május 11-én:

G a b o n a: buza 6.—6.20, rozs 5.10—5.20, árpa 6.10—6.20, zab 5.50—5.60, kukorica 5.80—6.—, bab 8.50—8.60 frt métermázsánként.

Hízott sertés: könnyű 27—29, nehéz 32—33 kr. klgr. eleven súly szerint.

— **Moóri piaci árak** május 10-én:
buza 6.30; rozs 5.40; árpa 5.70; zab 6.20
kukorica 7.—; bab 10.—; krumplicsákja 1.40 kr.;
uj-bor 20—23 frt; 6-bor 32—35 frt.
Ondódi (Pusztavám) az uj bor 17—18, 6 bor 22—24 frt.

BORSZÉKI-BORVIZ

(a szénsavas ásványvíz királya.)

Ezen ásványvíz kitűnő eredménynyel használtatik a gyomor és belcsatorna hurutos bántalmainál, rossz emésztés, gyomorégésnél és étvágytalanságnál, — továbbá előmozdítja a vizelet kiválasztást és kitűnő hatást fejt ki a vese és a hólyag hurutos bántalmainál. Vas- és mésztartalmánál fogva jó hatása van a vérszegénység minden neménél, továbbá az angol- és görvély kóránál.

Főraktár:

Lichtneckert Antalnál Székesfejérvárott.

Bérbeadási hirdetemény.

Méltóságos gróf Eszterházy Miklós Móric ur gesztési uradalmához tartozó, Komárommegyében, Kisbér tőzsomszédságában fekvő ászári gazdaság, összesen 1200 □ öles 1200 hold terület 1895. október hó 1-től kezdődő 12, esetleg 15 évre bérbeadatik. A bérleti feltételek az uradalmi főtisztviségnél Csákvár, (Fejérmegye) megtekinthetők és kívánatra postán is megküldetnek.

Ajánlkozók felhivatnak, hogy az ajánlandó évi bérösszegnek 10%-át készpénzben bánatpénzül a „Magyar Általános Hitelbank“-nál (Budapesten, V. nádor-utca 12.) gróf Eszterházy Miklós Móric ur folyó számlájára lefizetvén, ajánlatukat ezen bánatpénz lefizetésére való vonatkozással, **legkésőbb 1895. május hó 31-ig**, gróf Esterházy Miklós Móric urnak címezve (Csákvár, Fejérmegye) adják be. Bánatpénz nélkül beadott ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Bérbeadandó uradalom fentartja magának, hogy a beérkezett ajánlatok között szabadon választhasson, esetleg ha ezek egyikét sem találná megfelelőnek, valamennyit visszautasíthassa. Azon ajánlkozóval, kinek ajánlata elfogadtatik, 1895. június havában fog a szerződés megkötetni, az el nem fogadott

ajánlatok mellett beadott ajánlatok pedig legkésőbb július 17-én fognak a jogosultaknak a „Magyar Általános Hitelbank“-nál rendelkezésükre bocsátatni.

Kelt Csákvárott, 1893. január hó.

A főtisztviség.

Liebing Richárd toronyóra-gyár.

Liebing Richárd, a bécsi cs. kir. kereskedelmi törvényszék és a bécsi 13. ker. cs. kir. városi kiküldött járásbiróság hites szakértője és becselője

Bécs, 13¹⁰ Speizingerstrasse 66.

kizárólag csak toronyórákat készít, templomok, városházák, kastélyok, lak-tanyák, iskolák, gyárak stb. számára, a legújabb és legjobb konstrukciói szerint és szolid kivitelben. Hasonlóképen elvállalja toronyórák javítását is, kőszégeknek pedig részletfizetéseket is engedélyez.

Költségvetések díjtalanok.

A tavaszi időnyre: Bel- és külföldi ruhakelmék, fekete és színes selymek, diszítések, vászon, Chiffon és asztalneműk, függönyök és szőnyegek a legremekebb s legdusabb választékban érkeztek meg **STEININGER SÁNDOR divat-üzletébe, Nádor-utca 19.**

Ruhák gyors és izléses elkészítése elvállaltatik. Pontos kiszolgálás a legjutányosabb árakon!

Magamat a n. é. vevő közönség b. figyelmébe ajánlván, kérem szives pártfogásukat.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek s mintákat kívánatra választás végett bérmentve küldök.

FÜSTER IMRE
kárptos és butorgyáros
Székesfejérvár, sas-utca 16. sz.

Ajánlja
30 év óta fennálló
dúsan felszerelt
BUTORRAKTARÁT.

SAJÁT GYÁRTMÁNYU
háló, ebédlő, szalon és uri szobák
berendezése művészi kivitelben
mindenkor raktáron vannak.

Egész lakosztályok bebutorozása rövid idő
alatt izlésesen, jutányos áron készíttetnek.

Antik, rokokó, barokk-stylű butordarabokat
saját rajszólóink tervei szerint faragnak.

Butortermekink bármikor megtekinthetők és a nagyközönség rendelkezésére állanak.

STOWASSER J.
csász. és kir. udvari és hadseregi szállító, hangszergyáros
Budapest, II. kerület, Lánchid-utca 5. szám.

Saját gyártmányu fuvó-, vonó- és ütő-hangszerek, kitűnő erős hangu

cimbalmok
és azok alkatrészeiről nagy képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Tűzoltói, községi zenekarok és más zenegyestületek felszereléséhez szükséges fuvó- vagy vonó-hangszerek a legolcsóbb árban és legelőnyösebb fizetési feltételek mellett.

Mindennemű hangszerek és harmonikák javítása a legolcsóbb árban eszközöltetnek.

Elpusztíthatatlan erős orgoua-hangu harmonikáról külön árjegyzék kérendő.

Ócska hangszerek becsoréltetnek.

Közönségi pódium.

